

ELŐFIZETÉS

HELYBEN:
Egy évre ..... 24 korona.
Egy hónapra ..... 2 korona.
VIDÉKEN:
Egy évre ..... 28 korona.
Egy hónapra ..... 2 k. 40 f.
HIRDETÉSEK:
4-havos petít sor egyszer 20 fl.
minden következőnél 16 fillér.
Nyiltár petít sor 40 fillér.

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI NAPILAP.

SZERKESZTŐSÉG:

Aradi és csanádi egyesült
vasutak palotájában.
TELEFON-SZÁM: 367.

KIADÓHIVATAL:

Aradi Nyomda Részvény-
Társaság.
József főherceg-ut 22. sz.
TELEFON-SZÁM: 181.

Arad, 1909.

FELELŐS SZERKESZTŐ:
STAUBER JÓZSEF.

Péntek, január 15.

Mai számunk főbb közleményei:

- Vezérelők: Hádísarc — háboru nélkül.
- Önálló adóügyi osztály a városnál.
- Justh Gyula és a nemzetiségiek.
- A kolezvári munkászenedés.
- Arad város zeneiskolája.
- Álhir Péter király lemondásáról.
- Ne bántsd a végrehajtót!
- A Rozsnyai-Hoske affér.
- Tarkaságok.
- Lengyel segítség Magyarországnak.
- Osztrák inzultus a magyar olmer ellen.
- Óriási bányabányászat Veszprém mellett.
- Ujabb bányakatasztrófa Resicán.
- Lázadás a villamos ellen.
- Tárca: A szerelemről, csókról. Irta: Szikra.

Hadisarc — háboru nélkül.

Arad, január 14

Törökország hivatalosan elfogadta Ausztria-Magyarország javaslatát, vagyis kegyesen elfogad 54, azaz ötvennégy millió koronát azért, hogy az osztrák-magyar áru elleni bojkottot abbahagyja, azért, hogy az osztrák-magyar árut ezentul is engedje a török kereskedőknek árusítani. Hogy azokat az árukat a portának jogában áll ezentul az eddigi, szerződésileg megállapított vámtételek figyelmen kívül hagyása mellett jóval nagyobb beviteli vámokkal sújtani, ezt most elhallgatják, holott ezen, Törökországnak már az ötven milliós ajánlatelött tett koncesszió, a monarchia iparát és kereskedelmét oly állandó összeggel károsítja meg, mely összeg tőkésítve

talán még többet tesz ki az ötvennégy millió ajándéknál.

A diplomáciai tárgyalásokról közölt hírekben persze szó sincs arról, hogy akár a bojkott beszüntetéseért, akár Bosznia és Hercegovina annexiójáért is fizetünk Törökországnak ilyen horribilis összeget, hivatalosan csak a most hirtelenül a török államkincstár tulajdonául elismert boszniai és hercegovinai erdők, bányák és egyéb közvagyonot képező ingatlanok megváltásáért tesszük ezt.

Hogy ez szemfényvesztés akar lenni, hogy ez csupán játék a szavakkal, melylyel Aerenthal a legcsufosabb kudarcát, a legneveltségesebb vereséget akarja takargatni, mely még a balsikerekben gazdag osztrák diplomácia történetében is páratlan, ez semmiképp sem változtat azon a szomorú tényen, hogy fizetnünk kell és pedig sokat kell fizetnünk és ezentul mindig fizetni fog kelleni, ha békésen akarunk megélni.

Az ötvennégy milliót a bojkott abbahagyásáért kell fizetnünk. És ez ugy is van. A most török államtulajdonnak elismert közbirtok már harminc éve Bosznia és Hercegovina tulajdonának tekintetett, mint ilyen kezeltetett, jövedelme ez országok közigazgatására fordított, soha senkinek, sem a mi külügyminiszterünknek, még kevésbé a portának nem jutott eszébe ezt kérdés tárgyává tenni. Még annekszió után sem gondolt erre

a porta. Aerenthal ur hencegett, megbotránkozva utasította vissza a kárpótlás gondolatát, még akkor is, mikor a bojkott oly dimenziókat öltött, hogy az osztrák nagyipar annak azonnali beszüntetését életkérdésnek tüntette fel; akkor is erélyes represzáliákkal próbálta még megfélemlíteni Törökországot. Itt aztán már nyíltan beleszólt Anglia a középtengeri hajóraj összpontosításával. A bojkottot most már vagy egy győzelmes hadjáratral vagy pedig — fizetéssel lehetett csak beszüntetni. Bécs az utóbbit választotta. Helyes. Nekünk is örülnünk kell ennek, mert egy balkán-háboru, bármilyen győzelmeket is arattunk volna, kiszámíthatatlanul többbe került volna nekünk.

Tehát bele kell nyugodnunk abba, hogy fizetünk diplomáciánk főnökének világraszóló ügyetlenségéért, könynyelműségéért.

A nagy kérdés csak az, vajjon csakugyan a békét vásároltuk-e meg az ötvennégy millióval? És itt igen nagy optimistának kell lenni annak, ki erre a kérdésre igennel válaszol. Eddig sem az európai nagyhatalmakkal való közvetlen háboru veszedelme fenyegetett bennünket, még Törökország is csak a vértelen, de annál biztosabb sikerrel kecsegtető gazdasági háboru terén maradt volna. Csak Szerbia és Montenegró, a két balkán enfant terrible, kiknek semmiképp sincs veszteni valójuk, ezek lármás fellé-

A szerelemről, csókról.

Irta: Szikra.

A szerelem veszedelmes dolog. Bizonyítja ezt a bibliának is nem egy helye, kezdve Ádám történetétől, aki inkább választotta a kiközösítést Évával, mint a paradicsombeli privilégiumok élvezetét Éva nélkül. Bizonyos fokig elháríthatjuk magunkról a tüzvészt, az árvizet, a eiklont s felhasználhatjuk saját szükségleteinkre a tüzet, vizet, levegőt, de van-e olyan boldog, aki a szerelem ellen biztosíthassa magát? A szerelem ki nem kerülhető elemi csapás. Hasznunkra nem fordíthatjuk; nyugalmunkat tönkre teszi. Azt mondják, hogy lényeges része a boldogságnak. De mikor a boldogság csak egy muló pillanat s azalatt is öntudatlan!

A szerelem velünk van születésünk pillanatától — mondják a költők — s velünk marad örökre. A szerelem minden dolgok kuforrása, minden dolgok célja s tudva ezt, van rá jó okunk, hogy védekezzünk zsarnok szeszélyei ellen, mielőtt még urrá lett szívünkön.

A legtöbb nő, ha nem is mondja, úgy érzi, hogy a szerelme végtelen. Elhitei magával, hogy földi és sirontuli boldogsága, megelégedettsége mind összpontosul szerelmének egyetlen pillanatában. Nos, ez a tévedés onnan származik, mert a legtöbb nő szentül hiszi, hogy szerelme halhatatlan. A szerelem maga halha-

atlan, ezt be kell ösmernünk: de halandó ember szerelme a másik halandó iránt, a dolgok logikájánál fogva, szintén csakis halandó lehet. A két kedves, hívó, bekötött szemű szerelmes összekél, azt gondolva, hogy megtalálták egymásban tulesigázott képzeletük eszményét. A szerelem és csalódás tart is egy darabig; majd lassacskán, észrevétlenül párologni kezd, mint az éther a rosszul dugaszolt üvegből.

Ha a kiábrándulás e processusa alatt a férj és feleség szeme felfedezi egymás lelkében a megfelelő és szép tulajdonokat, ezt a második ént, amelyet barátként szoktunk ismerni, akkor átváltják a szerelmet barátságra, a költészetet valóra.

A két házastársat gyöngéd és józan kötelek fogja összekötni. Jó pajtasok, hü és megbízható szövetségeseek lesznek. Lehet, azt képzelik, miszerint még most is szerelmesek egymásba, de erről szó sincs. Többek egymásra, mint a szerető: jó barátok. Hadd sugjam a szerelmesek fülébe ezt a bölcsességet: „Ne szeressétek egymást tulságosan.”

Ne merítsétek bele minden reményteket abba az egy érzésbe; ne dobjátok félre minden más örömtöket érte, ami esetleg csak lidérfény s nem egy egész élet szerelme. Várjátok be, tartós-e, maradandóbb-e mint a napfény, mely pár óráig tart s aztán éjt hagy maga után. A nap kétségtelenül újra feljön s szépsége és ragyogása fölülmulhatja a mait, de az már más nap lesz; a mai elmúlt örökre. Tiz, tizenöt, husz év mulva újra fogtok szeretni va-

lakit, vagy valamit, szívetek egész szenvedélyével, ha csak, mint előbb mondtam, házasságotok nem válik nemes barátsággá, mely megóv újabb szenvedélyektől.

Nézzetek vissza, ha elértétek az élemedett kort, hozzátok eszetekbe, elevenítsétek fel első szerelmesetek alakját, jellemét, modorát s valljátok be magatoknak őszintén, tudnátok-e szeretni ma, ha összetalálkoznátok vele s ő olyan-nak maradt volna, aminő akkor volt.

Ezért szeretném óvni a szerelmeseket, különösen a nőket, hogy ne pazarolják reá lelkök minden kincsét első szerelmük sokszor — éretlen és érdemtelen tárgyára s hagyjanak valamit a *holnapra is*.

II.

Psichari, a híres tudós, nemrég felolvasást tartott a görög királyi udvar előtt a csókról, kimerítően magyarázva a rendkívül érdekes tárgy történeti és lélektani jelentőségét. Az egész görög arisztokrácia oda tódult a felolvasásra, úgy, hogy alig lehetett ülőhelyet kapni s nagy érdeklődéssel hallgatták a tudományos fejtegetéseket.

Psichari azt tartja, hogy az ajkoncsókolás modern vivmány s csak a tizenkötödik században hozták divatba a szerelmesek. Ha megengedjük is, hogy Psichari ur nagy tudós, de alig hisszük el róla, hogy psycholog is egyuttal; vagy megfélemedezett a Páris és Helena, az Antonius és Kleopatra csókjairól? Higyje el nekünk Psichari ur, hogy az ajkoncsókolás

pése kényszerített máris horribilis költségekkel járó katonai intézkedésekre, mely intézkedések, a csapatösszpontosítások, a portával kötött egyezmény dacára tovább folyamatban vannak, sőt azt lehet állítani, most, Törökország sikere után még nagyobb mértékben lesznek szükségesek.

Szerbia és Montenegró a török egyezményben nem látnak, nem is láthatnak mást, mint Ausztria-Magyarország gyengeségét, egy esetleges háborútól való félelmet, melyhez még az európai nagyhatalmak pressziója is hozzájárult.

Biztosan lehet ezután arra számítani, hogy Szerbia és Montenegró vakmerő provokációi tovább fognak folyni, sőt még agresszívebben fognak mutatkozni; semmitől sem fognak visszariadni, abban a jogosult reményben, hogy csak így érhetik el aspirációik legalább részben való teljesítését.

Az ujoncjavaslatok benyújtása. A katonai kérdések megoldásának érdekében megindított mozgalomban egyidőre szünet állott be. A kérdés továbbra is függőben marad s így az ujonclétszám sem változik. Az idej ujoncjutalék megállapítására és megajánlására vonatkozó törvényjavaslatokat, amelyek az eddigi keretek között mozognak, a jövő hétfőn, a szünet utáni első ülésen fogja Jekelfalussy Lajos honvédelmi miniszter a képviselőház elé terjeszteni. Ezeket a javaslatokat szintén a mult szombati minisztertanácson állapította meg a kormány és Jekelfalussy Lajos honvédelmi miniszter tegnap Bécsbe vitte, hogy a király előzetes hozzájárulását kikérje. A miniszter a királynál volt kihallgatison és az előzetes szankciót megkapta. Felhasználta azonban az alkalmat, hogy a bécsi hadvezetőséggel is folytasson tárgyalásokat a katonai kérdések megoldása ügyében. Abban az esetben, ha a katonai kiegészítés létrejön, a létszám fölemelésére külön törvényjavaslatot nyújtanak be.

A bán a királynál. Bécsi hírünk szerint Rauch Pál báró horvát bán a király tegnap délelben Schönbrunnban kihallgatáson fogadta. Az audiencia egy óra hosszat tartott. A bán nemzeti díszben jelent meg. Horvátország népének szerencsekívánatait terjesztette az ural-

kodó elé az újév alkalmából s informálta a horvát politikai helyzetről. A bán néhány napig Bécsben marad, hogy az uralkodóhoz tagjainak is tolmácsolja újévi jókívánatait. Bécsből egyenesen Zágrábba utazik vissza.

Önálló adóügyi osztály a városnál

Nagymérvű személyszaporítás.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, január 14.

Wekerle új adójavaslat, melynek tárgyalását most fogja megkezdeni a hétfőn összeülő képviselőház, a városok adóügyében is igen jelentékeny változásokat tervez. Újabb munkát és igen nagy terheket ró ez a javaslat a városi adóhivatalokra s így érthető, hogy a városok már most gondoskodnak az előkészületekről, melyeket e javaslat törvénynyé válása esetén gyorsan meg kell majd tenniük.

Az adóügyi osztály önállósítása az a terv, amely most az adóreform alkalmából az aradi városházán felmerült. Ezzel az évekkel ezelőtt felvetett eszmével most igen komolyan foglalkoznak az adóügyi osztályban, mert ezzel gondolják megoldhatni azokat a feladatokat, melyeket az adóreform és különösen annak a közadók kezeléséről szóló része a városokra ró. Az adóreform szerint például el kell készíteni a város házkataszterét és újra kell minősíteni az összes mivelés alatt álló földeket és telkeket. A házkataszter elkészítése maga állandóan tiz munkaerőt foglalkoztat hónapokon keresztül. Ugyancsak az új törvény szerint ezen az adófizetésre halasztást úgy az állami, mint a községi adónál nem az adóügyi tanácsos, hanem a pénzügyigazgató adhat és az is csak kivételesen figyelmet érdemlő esetekben és legfeljebb fél évre. Ez a halasztás azonban nem terjedhet túl az adóév végénél.

A város terhére megy az az új rendelkezés is, hogy az új törvény elveszi a városoktól az átírási díjakat, amelyek eddig 50,000 koronát tettek ki, viszont pedig azok behajtását a városi adóhivatalok körébe utalja, hova eddig nem tartoztak.

Ezek és hasonló okok birták rá az adóügyi osztályt arra a tervre, hogy már a februári városi közgyűlés elé vigye az adóügyi

osztály önállósításának kérdését. Az új törvény értelmében, mely már valószínűleg 1910. elején életbelép, a város a hozzája utalt értékpapírokat önállóan tartozik kezelni, a maga felelősségére őrizni és nem utalhat semmiféle más pénztárba, mint az adópénztárba. Ez a pénztár teljesen önálló hatáskörrel fog birni és semmiféle más pénztári hivattal összefüggésben nem működhet. Ez az önállósítás igen nagy terheket fog a városra róni és a hivatalnoki létszám nagymérvű szaporítását követeli meg. A terv jelenleg az, hogy a mai 17 emberből álló létszámot 25-re fogják felemelni, de lehetséges, hogy hamarosan ez is kevésnek fog bizonyulni.

Justh Gyula és a nemzetiségiek.

Mi történt a fogarasi vadászaton?

— Fővárosi tudósítónktól. —

Arad, január 14.

Néhány nappal ezelőtt közöltük azokat az érdekes kijelentéseket, melyeket Justh Gyula, a képviselőház elnöke, az aktuális politikai kérdésekről és a nemzetiségiekről tett. Justhnak e nyilatkozataival most a román lapok is foglalkoznak; a Lupta ezzel kapcsolatban a következőket írta:

„Ugy értesülünk, hogy a midőn Justh Gyula a nyáron Serbán képviselőnél vadászott a fogarasi hegyekben, a képviselőház elnöke kijelentette, hogy nagyon óhajtáná a békét a románokkal és ha belügyminiszter lesz, azonnal ki fog nevezni néhány nemzetiségi főispánt, elsősorban Vlád, Maniu és Mihályi képviselőket.”

Egy fővárosi hírlapíró ma délelben felkereste Justhot és megkérdezte a hír valóságáról. Justh így felelt:

— Olvastam a Lupta cikkét és kérem, cáfolja meg. Valóban vadásztam Fogarason, de ott politikai disszertációt senkivel sem folytattam. Annál kevésbé tettem ilyen fontos politikai nyilatkozatot. Ami pedig az én belügyminiszterségemet illeti, arról nincs szó és nem is lesz. Nem tagadom, hiva vagyok annak az álláspontnak, hogy a nemzetiségekkel békét kell teremteni. Ezen munkálkodtam a multban és fogok a jövőben is. Szükségünk

régibb minden tudománynál, régibb a művészeteknél is. Egyszerre született Ádám és Éva ajkán a szerelemmel és isteni eredetű, mint maga a szerelem.

Nem állítjuk azonban, hogy a csók kizárólag csak a szerelem szolgálatában állana. Van más hivatása is. Sokszor a tisztelet jele. Midőn a pap ajkával érinti a szentírást, azt fejezi ki, hogy imádja a teremő kinyilatkoztatását és törvényét. Az angol házassági szerződés végeztével a vőlegény megcsókolja menyasszonyát annak jeléül, hogy „testével is szereti” s ezt a csókot szentesíti és törvénynyé avatja úgy a yorki Missale, mint a Sarum Manual. Megemlíthetjük még, hogy az angol királyi családnál szokásban lévő mátkacsókot Dán Vilmos hozta be, Fel van jegyezve a krónikában, hogy Mária királynénak házasságakor is szerepelt a mátkacsók.

Volt idő, midőn a csók nem dicsekedhetett mai exkluzivitásával s körülbelül az angolos közfogs helyét pótolta. Jó barátok, családtagok üdvözlésképpen használták minden utógondolat nélkül. De megkülönböztetést akkor is tettek a homlokon és ajkonesókolás közt. A hűbérur megcsókolta az előtte féltérdre ereszkedett hűbérest, de csak akkor érintette az ajkát, ha az illető nemesember volt. A királyok szintén csókkal jutalmazták hű embereiket.

Más-más jelentősége van a csóknak, ha az ajkra, arara, homlokra vagy kézre adjuk. A homlokcsókolódás nagyon tartózkodó, atyai; apácák és papok adják jutalomkiosztásoknál. A

kézcsók mindig a tisztelet jele. Oroszországban, Lengyelországban, Olaszország déli vidékein s nálunk szokásos, hogy a gyermek szülője s a cseléd urnője kezét megcsókolja. Az arc megcsókolása a legelterjedtebb ma is barátok és rokonok közt. Mondják, hogy Hugó Viktor a nők kezét mindig csókolón felül csókolta meg.

Psichari ur szerint a férfiakat állítólag mi sem jellemzi jobban, mint a csókjuk s a csókolási modoruk szerint három osztályba sorozzák őket: a hivalkók, az ügyetlenek és a művészi érzékkel bírók osztályába.

A leggyakoribb a joviális, kissé durva fráter, ki a csókban legtöbbször becsüli, ha az esztanós. Jóságos, vidám és egészséges, de amely nő csak az ilyen ember csókját ismeri, nem is tudja voltaképpen mi a csók.

A hivalkodó ember második kiadása az, aki magát a csókot szereti. Csókolni vágyik s ha éppen te vagy kezeügyében, téged csókol meg. Nem valami hízogó dolog és senki sem veszi szívesen az ilyen csókot, ha van már némi tapasztalata ezen a téren. Az e fajta ember megragadja a nőt, mint a karvaly a zsákmányt, durván, gyöngédtelenül rányomja vastag ajkát ahol épen éri s mikor tulesett rajta, elereszti a zsákmányt s nem törődik tovább vele. Ha a nő véletlenül igazán, mélyen megszeret egy ilyen csóku embert, biztosra vehetjük, hogy boldogtalan lesz vele. A lányokat könnyen tévedésbe ejtik az ilyen erőteljes csók, melyeket tudatlanságukban szenvedélyeseknek és egyéni vonzalomból kifolyónak tar-

tanak. Pedig rendesen indulatos egyének pillanatnyi kitérésai azok s a szerelemhez és a leány egyéniségéhez semmi közük. A kiábrándulás be is következik a házasság után s a nő keservesen lakol vakságáért.

A művészi csókoló veszedelmes ember. Két faja van, mint a hivalkodónak, s néha meg-egyezz az utóbbival abban, hogy ő is magára a csókra vágyik. De sokkal művészebben végez, semhogy az akit megcsókol, gyanítaná a dolgot. Ugy csókol meg, mintha ránézve te volna az egyetlen nő a földön. Észre sem veszed, hogy csak a jól sikerült csókot élvezi s te magad másodrendű vagy reá nézve. Nem dob el magától, ha vége a csóknak, mint az indulatos, lármás, dicsékvő természetű ember, de ha élesen látsz, észreveheted, hogy a csók után az elégedetlenség árnya ül arcán, nem a szeretet melege.

Magát a csókot valódi kiszámított művészettel adja, nem siet el, sőt szépen előkészíti. Vigyáz, hogy le ne szedje rólad a rizspont, hosszan, élvezettel csókol és nem hagy a fáképnél utána; de csókjából mégis hiányzik az igazi inspiráció s utána az a kényelmetlen érzésed támad, hogy olyasmit adtál, ami — felesleges.

Eddig Psichari ur.
És az igazi csók?
Ugy-e elhiszik, hogy azt érezni lehet, de szóvá tenni soha?

van a békés együttműködésre. Szükség van arra, hogy az egész ország a nemzeti ügy szolgálatába álljon.

A hírlapíró ezután a bankkérdésről kérdezte meg Justhot.

— Ugy olvastam, — válaszolt Justh — hogy 20-án a két kormány megkezdí a tárgyalásokat. Mindenesetre be kell várni ezek eredményét. Álláspontom e kérdésben ismeretes. Természetesen ettől el nem térek. Kossuth Ferenc is minden nyilatkozatával hozzásegizte magát a nemzeti bank felállításához. Orvendetes, hogy e tekintetben a függetlenségi pártban alig van nézeteltérés.

A kolozsvári munkás-zendülés.

Az igazgatóság visszautasította a munkások követelését

— Távirati tudósítás. —

Arad, január 14.

A kolozsvári dohánygyári munkások mozgalmában a mai napon jelentősebb fordulat nem állott be. Az igazgatóság mereven visszautasította a munkások követelését és el van határozva, hogy inkább bezárja a gyárat, mintsem, hogy a munkások követelését teljesítse. A munkások elkeseredése nőttön nő, féltő, hogy katasztrófára vezet. A különben is csekély számú rendőrség megerősítésére a katonaság készenlétbe helyezkedett.

Mai értesüléseink a következők:

(A munkások követeléseit.)

A délelőtti folyamán a sztrájkoló munkások rendesen és nyugodtan viselkedtek, dacára annak, hogy a szociáldemokrata párt vezetősége mindent elkövetett, hogy a munkások elkeseredését fokozza és őket újabb erőszakosságra bírja. A munkások azonban tudva, hogy a gyárat rendőrség őrizi, tartózkodtak az erőszaktól. E helyett gyűlést tartottak, melyen határozatot fogadtak el. A határozat huszonnégy pontból áll és a munkások kívánalmait tartalmazza. A határozatot három tagú küldöttség juttatta el az igazgatósághoz és szóbelileg is tolmácsolta a munkások kívánságait.

Az igazgatóság nevében Langer főtanácsos, aki ma reggel érkezett meg Budapestről, kijelentette, hogy a munkások eljárását egyáltalán nem helyesli, követeléseiket pedig nem tartja teljesíthetőnek, velők tárgyalásba nem bocsátkozik. Aki akar, az jelentkezzen munkára, aki nem akar dolgozni, az mehet.

Ami a memorandumot illeti, azt a központ elé fogja ugyan terjeszteni, de ne várjanak a munkások eredményt. A küldöttség tagjai leverten fogadták a választ, amelyet azután tudtul adtak kint várakozó társaiknak. A merev visszautasítás a munkások között nagy elkeseredést szült. Délután újabb gyűlést tartanak, amelyen határozni fognak a további állásfoglalásról.

(A dohánygyár bezárasa.)

A dohánygyár igazgatósága elhatározta, hogy amennyiben a munkások tovább sztrájkolnának, úgy a gyárat ideiglenesen bezárják. A tél borzalmi és nélkülözései majd észretérik a félrevezetett munkásokat, ez az igazgatóság nézete.

(A szociálisták ellen.)

A városban mozgalom indult meg, amelynek élé a kolozsvári szociáldemokrata párt ellen irányul s melynek célja a belügyminiszter figyelmét felhívni a kolozsvári állapotokra. A városban állandóan sztrájk van, a nyomdászok sztrájkja még folyik és a dohánygyári munkások mozgalmában is szociálista inscenizozást

látnak. A belügyminisztert felakarják kérni, hogy oszlassa fel az összes szakszervezeteket. Rendkívüli közgyűlés összehívása is terbe van véve.

Arad város zeneiskolája.

Atveszi a város a zenedét. — A filharmonikusok vezetik továbbra is.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, január 14.

A zenekedvelők egyesülete által alapított és fenntartott zenede sorsában jelentős fordulat várható a közel jövőben. Arad zenei életének immár 75 esztendő óta hivatott irányítója az egyesület és az iskolája, melyből a háromnegyed százados működés alatt neves zenészek kerültek ki, akik nemesak a maguk kenyerét keresik azzal a tudással, melyet az intézetben szereztek, hanem Arad nevének is tiszteletet szereznek.

Az egyesület, mely 1833-ban alakult s ezigideig mindig nívón tartotta a zenedét, ma olyan anyagi helyzetben van, hogy az iskola fejlesztése felülmulja erejét. Ezért a városhoz fordult segítségért s azt kérte, hogy az eddig ezerhatszáz koronában megállapított támogatást emelje fel ötezer koronára. A tanács e kérvény felülbírlását egy bizottságnak adta ki s abba a város részéről Kilyényi János főszámvéző, Mandl Vilmos dr., Stauber József és Kovács Vince törvényhatósági bizottsági tagokat küldte ki s arra kérte a zenekedvelők egyesületét, hogy a maga képviselőit nevezze meg.

Ez a bizottság a februári közgyűlés elé fogja terjeszteni a maga véleményét, mely a zenede működésének, kulturszerepének, multjának és társadalmi jelentőségének, továbbá a város pénzügyi erejének szemmeltartásával készül s a közel napokban megtartandó nyilvános ülésen kerül megvitatásra.

Alkalmunk volt a bizottság, illetve a törvényhatósági közgyűlés elé kerülő elaboratum érdekesebb részeit megismerni s elmondhatjuk, hogyha annak eszméi megvalósulnak, illetve a törvényhatósági bizottság azokat a magáévá teszi, akkor az aradi zenede renesszánszát éri meg s Arad zenei élete új irányt vesz.

A tervezet szerint a zenedét a város az összes felszerelésével, berendezésével együtt átveszi, városi tulajdonná minősíti, melynek vezetését a filharmonikusok egyesületére bizza. A tandijakat a város szedi, a tanárokat felveszi a városi nyugdíjintézetbe, fegyelmi jogát a város képviselőivel kiegészített zenekedvelő egyesületi választmány utján gyakorolja, amelynek ítélete ellen a városi közigazgatási bizottsághoz lehet felebbezéssel élni. A hangszerek kiegészítésére addig, míg az szükséges, évi háromezer koronával járul, megszünteti az eddig nyújtott segélyt s ehelyett a zenede részére alkalmas helyiséget épít.

Ezek a főbb vonásai annak az új alapnak, amelyre a kérdés tanulmányozására kiküldött bizottság a zenede biztos és zavartalan továbbfejlesztését és virulásának biztosítását helyezni akarja. Egy körülmény biztosításáról kell még azonban gondoskodnia a bizottságnak, mielőtt a közgyűlés elé lép javaslatával.

A város ugyanis kötelezettséget vállal az intézettel szemben, de csak úgy, hogy azok, akik az iskolát eddig is a maguk lelkesedésével és anyagi hozzájárulásával fenntartották, köteleztessenek arra, hogy az iskola iránt vállalt obligójuk az esetre se legyen megszüntethető, ha a zenede a város égisze alá kerül.

Álber Péter király lemondásáról.

Szerbia és a török egyezség.

— Távirati tudósítás. —

Arad, január 14.

Egy bécsi ujság ma reggelre azt a szenzációs hírt hozta, hogy Péter szerb király fia, György herceg javára lemond a trónról. A hírt egy későbbi bécsi táviratunk megcáfolja.

A szerbiai hangulat különben inkább mondható elkeseredettnek, mint veszedelmesnek. Szerbia úgy látszik nagyon megelégednék most, ha Törökországhoz hasonlóan valami gazdasági kedvezést csikarna ki a monarkiatól.

Mai távirataink itt következnek:

A megcáfolt trónváltás.

Bécsből táviratozzák: A Mittags Ztg. jelentí Zimonyból: Belgrádban ma délután minisztertanács lesz, melyen Péter király fog elnökölni. A városban az a hír van elterjedve, hogy a király ezen a minisztertanácsra fia, György trónörökös javára lemond a trónról. A minisztertanácsra Pasicsot és a vezérkar főnökét is meghívták.

Egy újabb bécsi távirat jelentí: A N. Fr. Pressenek jelentí Zimonyból, hogy a Péter király lemondásáról szóló hírek teljesen alaptalanok. Tegnap este Belgrádban udvari bál volt, ma pedig a szerb újév napján a szokásos újévi üdvözlések voltak. A konstantinápolyi megegyezés ugyan izgatottságot keltett Szerbiában és különböző híresztelésekre adott alkalmat. E híresztelések nagy része a képzelet szüleménye.

Egyezsünk Szerbiával?

Bécsből táviratozzák: Ama hírekre vonatkozólag, hogy Ausztria-Magyarország esetleg gazdasági kedvezéseket hajlandó Szerbiának biztosítani, diplomáciai forrásból ezeket jelentik: Ausztria-Magyarország tudvalevően nyomban az annexió után kijelentette, hogy hajlandó Szerbiát bizonyos gazdasági kedvezésekben részesíteni. Erre vonatkozólag különböző irányú indítványok történtek s egy nagyhatalom már kijelentette, hogy abban az esetben, ha a konferencia létrejön, kész a konferencia előtt a monarkia és Szerbia között a közvetítő szerepét magára vállalni. Azt hiszik, hogy ez a nagyhatalom Franciaország.

Bandaharcok

A Voss. Zeitungnak jelentí Konstantinápolyból: A török kormány intézkedéseket tett a bandák üzelmei ellen és a vidéki török lakosságot fegyverrel látja el. A török és bolgár bandák folyton harcolnak egymással.

Londonból jelentí: Malinov bolgár miniszterelnök egy hírlapíró előtt kijelentette, hogy Törökország és Bulgária komolyan igyekszik a fennálló nehézségek elhárítására és hogy alapos remény van arra, hogy a megegyezés legközelebb létrejön.

A törökországi reformok.

Konstantinápolyból táviratozzák: Kiamil nagyvezér parlamenti beszédéről ezeket jelentik:

Az expozé kifejtí, hogy az állam ideiglenes előlegekért francia-német bankokhoz folyamodott, amelyekhez ez alkalommal csatlakoztak az angol bankok is, amelyek hosszabb időn át nem vettek részt Törökország pénzügyi műveleteiben. Ezek azonban csak ideiglenes intézkedések. A pénzügyeket komolyan kell orvosolni. Új bevételi forrásokat kell keresni és európai tőkét igénybevenni. Remél-

hető, hogy a hatalmak ebben támogatni fogják Törökországot. A pénzügyi reformok keresztülvitelére Laurent franciát alkalmazták ideiglenesen. Az expoé ezután a vámreformokkal foglalkozik, amelyek céljára Cranford és Whikley angolokat alkalmazták és a postaügy oly módon való reformjával, hogy az a külföldi postákat fölsőlegessé tegye és közli Saba basa egyiptominak postai és távirati vezérigazgatói minőségben való alkalmazását. Az igazságügyi reformok fejtegetése után az expoé a hadseregre vonatkozó kérdésekkel foglalkozik. Bejelenti a magasabb tisztikarban létesített új rendet, a három európai hadtest ellátásának kiegészítését és katonai törvényei helyez kilátásba, valamint német tisztek igénybevételét a vezérkarnál és hadbiztosságnál, valamint lépéseket tesz török tiszteknek Németországba való kiküldése és német instruktorok alkalmazása irányában. Az expoé rendkívüli tengerészeti hitelt, Gamalet angol altengernagy és két más angol tiszt angazsálását, valamint egyéb flottaintézkedéseket említ fel.

A Rozsnyai-Hoske affér.

A szinpadról letiltott konferenciér.

— Távirati tudósítás. —

Arad, január 14.

Írtunk ma az aradi származású Rozsnyai-Hoske Kálmán nagyváradi afférjáról. A nagyváradi Szabadság diadalt aratott ebben az ügyben, amint az az alábbi tudósításból is kitűnik:

A nagyváradi publikum körében érdeklődéssel várták, hogy tegnap este föllép-e Rozsnyai ismét a szinpadon. Ez nem történhetett meg, mert Erdélyi direktor nem akarta botrányok színhelyévé tenni színházát. Az előadás fél 8 órakor kezdődött. A közönséget az előcsarnokban barátságos értesítés várta:

— Sajnálattal értesítjük a közönséget, hogy Rozsnyai Kálmán ur a mai konferenciát lemondta.

A közönség igen lassan gyülekezett a színházba és egyáltalán nem sajnálkozott, hogy a konferenciát elmarad. Sőt érdekes volt, hogy a földszint és a páholyok közönsége elkésve érkezett, hogy a konferenciánál jelen ne legyen. Az előadás simán folyt le, csak a kulisszák mögött történt egy Rozsnyait felette jellemző incidens, amelyről azonban a közönség nem vehetett tudomást.

Rozsnyai az előadás alatt a kulisszák mögött settenkedett. Abból a célból, hogy felvonás végén, amikor a szereplőket a lámpák elé hívják, ő is előlépjen a színészekkel együtt a tapsot megköszönni.

Az előadás egyik főszereplője figyelmeztette, hogy ne merje tenni a lábát a szinpadra, mert Erdélyi igazgató ezt a leghatározottabban megtiltotta. Rozsnyainak az első és második felvonás végén nem is volt alkalma kiosonni, mert vigyáztak rá. Azonban a harmadik felvonás végén, ahol az illető színész már nem volt jelen, hirtelen a kulisszák mögött termett s amikor a szereplőknek szóló tapsra a függőnyt széthúzták, karján egy koszorúval Síkné mellett termett, aki nagy zavarában önkéntelenül a kezét nyújtotta neki, amit Rozsnyai úgy hálált meg, hogy kihuzta a koszorúból a pálmát s átnyújtotta a művésznőnek, a szalagot pedig zsebre tette. Mikor a színészek észrevették, hogy Rozsnyai a tilalom dacára megjelent a szinpadon, már késő volt s a szemrehányásokra azzal védekezett, hogy a közönség őt kitapsolta. Erről azonban szó sem volt.

Ujabb bányakatasztrófa Resicán.

Tíz halott — Henvenkét ember a bányába zárva

— Távirati tudósítás. —

Arad, január 14.

Az elmúlt év december 17-én az *Osztrák-Magyar Államvasutttársaság resicai bányatelepén*, a Domány községben levő Almássy-aknában bányalégrobbanás történt és 13 derék bányász az 511 méter mélységben fekvő aknában lelte gyászos halálát. A katasztrófa ország-szerte jogos felháborodást keltett, mert a vizsgálat során kiderült, hogy a kapzsi osztrák társaság, noha a bányászok jóelőre figyelmeztették a közelgő veszedelemre, elmulasztotta a szükséges óvintézkedéseket. Mezőfi Vilmos a képviselőházban interpellációt is intézett Wekerle miniszterelnökhöz, aki megígérte, hogy minden rendelkezésére álló eszközzel kényszeríteni fogja a társaságot a mentő-eszközök beszerzésére.

Négy héttel ezután újból borzalmas katasztrófa történt Resicán, ugyancsak az Almássy-aknában. Ezúttal gázkítörés idézte elő a szerencsétlenséget, mely már eddig is tíz emberéletet követelt.

A súlyos katasztrófaért újból a társaság felelős, mert a ventilációs készülék már régebben nem működött és a vezetőség nem volt hajlandó megcsináltatni. A katasztrófáról ezt jelentik:

Indulás a halálba.

Reggel 6 órakor körülbelül 90 bányász szállt le az Almássy-akna hetedik szintjére, hogy megkezdje rendes napi munkáját. Délután körülbelül négy óra lehetett, mikor hirtelen hatalmas robbanás, majd velőtrízó segélykiáltás hallatszott fel a bánya mélyéből. A közelben tartózkodó munkások, asszonyok és gyermekek rémülten rohantak a bánya nyílásához, ahonnan sűrű füst tödült ki. A bányába behatolni eleinte lehetetlen volt.

Kinos bizonytalanságban telt el néhány perc, mikor végre egy kormos, piszkos, vérző ember jelent meg a bánya nyílásában és az izgalomtól remegő hangon, pár szóval tudtára adta a körülállókknak, hogy a tárnában gázkítörés volt és valamennyi lenn dolgozó munkás élete veszélyben forog.

A bányavezetőség a munkások segítségével azonnal a mentéshez látott. A füst némileg eloszlott a bánya bejáratánál és így kissé beljebb hatoltak. Az első felfedezés: *három halott volt*. Nemsokára néhány sebesült vánszorogott elő, majd egy félórán belül először két halottat, azután ismét öt halottat hoztak fel a tárnából, akiket menekülés közben fojtott meg a gyilkos gáz.

A szerencsétlenség híre gyorsan elterjedt a hatalmas bányatelepen és százával jöttek a siránkozó asszonyok, gyerekek a bányához, akiknek valamelyik hozzátartozója dolgozott a tárnában. Időközben Lugosról megérkezett Issekutz Aladár alispán, nagyszámu csendőrséggel, akiknek nagy munkájukba került, hogy a kétségbeesett asszonyokat visszatartsák, hogy a bánya mélyébe ne rohanjanak.

Hányzik 72 ember!

Az esti névsor-olvasásnál kiderült, hogy még 72 ember van lenn a tárnában, akikről még semmi bizonyosat nem tudni, mert a katasztrófa színhelyét egyelőre nem lehet megközelíteni.

Az eddigi vizsgálat annyit máris kiderített, hogy a tárnában rossz volt a ventiláció és a folyton fejlődő gáz nem távozhatott el a szá-

badba, hanem benrekedt a tárnában és ily végzetes szerencsétlenséget okozott.

Intézkedés vizsgálat.

A rettentő szerencsétlenség helyszínére a mai nap megérkezett Veit Béla udvari tanácsos, a részvénytársaság igazgatója, György Albert bányafelügyelő, akikkel együtt a lugosi királyi ügyész és Balajthy főkapitány azonnal megindították a vizsgálatot. Megállapították, hogy a gázkítörés délután fél három órakor történt. A mentési munkálatokat Horváth József főnök vezeti.

Az áldozatok.

A bányalégrobbanásnál életüket vesztett munkások kivétel nélkül nős és családos emberek voltak, hozzátartozóikról, mint már említettük, a bányatársaság gondoskodni fog. Az elhaltak névsora a következő:

Pandura Pável.
Sándor Antal.
Hirbác Lukács.
Gozmulesku Mihály.
Jakob Jakab.
Dragun Juon.
Roskovszky Pável.
Hilber János.
Kapusinszky György.
Gajdos József.

A szerencsétlenség oka.

Resicáról jelentik: A szerencsétlenséget okozó körülmények teljesen azonosak, mint amelyek a dománi bánya VIII. szintjén december hóban előfordult gázkítörést idézték elő. A dománi bányában fejtés alatt lévő szénrétegeknek végzetes sajátága, hogy helyenként nagy nyomás alatt metángázfészkeket tartalmaznak, melyek a szénrétegekből időnként váratlanul kiszabadulván, hirtelen elárasztják a műveleteket és nagymennyiségű szenet is sodornak magukkal. A gázkítörések éveken át nem voltak oly méretűek, hogy szerencsétlenséget vagy balesetet idéztek volna elő. Megfoghatatlan végzetnek tulajdonítható, hogy a közelmúltban egymás után két ízben lépett fel a gázkítörés oly kolosszális erővel, hogy az egész munkáscsapatok életébe került és a bánya összes személyzetét veszélyeztette. A veszedelem ily esetben abban áll, hogy a kitért gázok meggyuladnak és explozió következik be. Hogy ily robbanás úgy a decemberi, mint a tegnapi gázkítörés alkalmával be nem következett és a szerencsétlenség a kitérés helyére teljesen lokalizálva maradt és nem terjedt át a bánya többi rétegeire és munkahelyeire, annak köszönhető, hogy a dománi bánya épen veszélyességénél fogva a legmesszebbmenő biztonsági berendezésekkel, speciális légvezetékekkel és szellőztető készülékekkel van ellátva és hogy különösen a biztonsági lámpák, amelyeknek kezelését külön tanult személyzet látja el, a legnagyobb rendben voltak. A balesetekért senkit sem terhelhet felelősség, — az a végzetes balsors műve volt. Az elszerencsétlenedett bányamunkások hátramaradtjairól a bányatársaság gondoskodni fog.

Földrengés és bányakatasztrófa

Resicáról jelentik: Kétségtelen, hogy a négy hét óta másodsorú ismétlődött dománi bányaszerencsétlenségeknek közös oka van az utolsó időben fellépett földrengésekkel.

Sues tanár híres geologus vonatkozó tanulmányában kimutatja az időbeli összefüggést a bányalég erupeiók és a földrengések között. Azon földalatti erők, amelyek a föld felületét deformálják, meglazítják és összemorzsolják az alatta elterülő szénrétegeket is és oly helyeken, ahol azokban sok gáz foglaltatik, mint Dománban, hirtelen kolosszális gázerupciót hoznak létre.

AZ ARADI KÖZLÖNY TELEFONSZÁMAI:

Szerkesztőség — — — — — 357
Kiadóhivatal és hirdetői osztály — 151

Kilencszeres fojtogatás gyanuja.

Despóth György letartóztatása.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, január 14.

A délvidéki fojtogató banda tagjait, mint azt többször említettük, még mindig azzal a határozott tudattal nyomozzák a hatóságok, hogy Gecsei Sándor nem egyedül követte el a prêmes rablógyilkosságokat. Pozitív adat ugyan erre nincs, de az ellenkezője mellett számos érv szólalthat meg. Különösen megbízható adatnak tekintik a vingai éjjeli őrnök és a Neuman-szeszgyár kocsisainak vallomását, akik meggyőző határozottsággal hangoztatják most is, hogy a vérfagyasztó gyilkosságok idején három embert láttak azokon a kocsikon, amelyek a bűntények felderítésére vezettek. Nem megfélemlítés, sem az események által okozott izgalomból keletkező fogalomzavar mondatják ezekkel a tanukkal hetek múltán is, hogy a régi uton haladó kocsit egy prêmes sapkás ember hajtotta, míg annak fenekén két ember feküdt s az éjjeli őr is leszámolt már vallomása következményeivel, mert állásából elmozdították és mégis fentartja első ízben elmondott szavait és azt állítja, hogy Freikoff házából a gyilkosság éjjelén kigördülő kocsin két ember ült s a harmadik a kis kapun át lépett az utcára s ott ült fel a kocsiira.

Mikor Reformátuskövácsházán Gecsei Sándor ott tartózkodásáról tudomást szerzett Despoth járásörmester s az első pillanattól kezdve őt gyanúsította a kegyetlen fojtogatások elkövetésével, azonnal azt a gyanuját is kifejezte, hogy a környéken általánosan ismert rovott multu Despoth György lesz Gecseinek a cinkostársa. Gecseit halva sikerült csak kézre keríteni, Despoth Gyurka pedig megugrott. Erről az Aradi Közlöny annak idején részletesen beszámolt. Megirtuk azt is, hogy a későbbi behatóbb kutatás arra az eredményre jutott, hogy Despoth gyanúsítása alaptalan, mert ugyanazon időben, mikor Gecseit kézrekerítették, a betörésért többször büntetett ember nem is volt Magyarországon, hanem Németországban tartózkodott, ahonnan levelet is irt az apjának.

A esendőrok azonban éltek a gyanuperrel s nem szüntették meg a nyomozást s szorgalmasan kutattak Despoth viselt dolgai után. Egyre terhelőbb bizonyítékok merültek fel ellene, amelyek, a esendőrség állítása szerint, mind azt teszik valószínűvé, hogy Gecsei cinkostársa volt s részt vett a rablógyilkosságok előkészítésében és végrehajtásában. Ezt annál inkább tartják hihetőnek, mert Gecseiről egyáltalában nem hihető, hogy ilyen kegyetlenség-gel végrehajtott s raffinériával kieszelt bűntényt akár egyedül, akár mint vezető egyéniség elkövetett volna. Az, hogy a bűnjeleket az ő lakásán találták meg, nem bizonyítéka annak, hogy ő lett volna a banda feje.

Despoth multja, egyénisége, jelleme, vakmerősége és a különböző fegyházakban szerzett bő tapasztalata plauzibilisre teszik azt a felfogást, hogy ő szervezte az egész rablógyilkos társaságot, mely Gecseihez hasonló s falusi koreszmákban tengődött, munkakerülő individuumokból állhatott. Ezt az okoskodást — mint említettük — a esendőrség állítása szerint ténybeli adatok is támogatják. Azért a esendőrség tegnap, mikor Despoth toloncuton Főregyházára, szülőhelyére érkezett, letartóztatást és őrizet alá vette.

Erős esendőri fedezettel ma délelőtt Aradra szállították és Green Nándor főkapitány elé állították. Arra a kérdésre, hogy a kilencsze-

res rablógyilkosságban részes-e, természetesen határozottan tagadó választ adott s azzal akarta bizonyítani ártatlanságát, hogy a fertelmes bűntények idején nem tartózkodott az országban. A főkapitány egyelőre még nem foglalkozik Despoth vallatásával, hanem Ujaradra kísértette azzal az utasítással, hogy az ottani esendőrség nyomról-nyomra állapítsa meg Despoth tartózkodási helyét s szembesítse mindazokkal, akik azt állították a esendőrség nyomozása közben, hogy a temesi járás falvaiban időközönként látták az állandó lakóhelylyel nem bíró embert.

Itt említjük meg, hogy Gecsei Sándornak ma délelőtt megkellett volna jelenni az aradi törvényszéken, ahol a nagyváradi tábla ítéletét akarták kihirdetni előtte. Gecseit ugyanis kisebb tyuklopásokból kifolyólag az aradi törvényszék börtönre ítélte és a tábla helybenhagyó ítéletét ma akarták előtte kihirdetni.

Ne bantsd a végrehajtót!

Elítélt aradi urinő.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, január 14.

A végrehajtók tudvalevően egyáltalán nem tartoznak a legkedveltebb hivatali személyiségek közé amaz egyszerű oknál fogva, hogy ők mindig visznek valamit a háztól. Ha néha heznek is bizonyos dolgot, az se kellemes, mert az az okmány épen azt adja tudtul, hogy valamit el kell távolítani a lakásból.

Néhány hónappal ezelőtt ilyen eltávolítási ügyben tisztelgett Najmányi aradi bírósági végrehajtó Singer Jenő dr. ügyvédjelölttel együtt Sándor Károly aradi hivatalnok lakásán, ahol csak a tisztviselő feleségét találták otthon.

— Foglalni jöttünk, — mondta a végrehajtó nemes egyszerűséggel.

— Az nem szép maguktól, — felelte az urinő. — És miért szeretnének foglalni?

— Az a kis szabószámla, amit el méltóztattak felejteni kiegyenliteni. Csekélység az egész, — rebegte a végrehajtó abszolút nyugalommal. — Emiatt fogunk foglalni.

— Az tévedés. Maguk nem fognak foglalni.

— Talán ki tetszik fizetni a pénzt?

— Nem a pénzt fogom kifizetni, hanem magukat — felelte a nő és felkapta az asztalon lévő tintatartót, amit a mélyen tisztelt foglaltó bizottság tagjaihoz dobott.

— Nagysád, ne méltóztassék viccelni, mi nem azért jöttünk, hogy társasjátékot játszunk — mondta a végrehajtó anyagi türelemmel.

— Ez nem is játék, drága barátom — mondta a nő — hanem komoly ügy.

Ezzel felkapta a keze ügyében lévő nyújtófát és röviden kizavarta vele a bizottságot.

Ebből természetesen por lett, mert a törvény nagyon megvédelmezi a végrehajtókat. A paragrafusok az ilyesmit hatóság elleni erőszaknak minősítik.

Ma vonta felelősségre az aradi törvényszék a hirtelen haragu urinőt.

— Kérem, én nagyon fel voltam háborodva — mondta a nő a mai tárgyaláson — mert a szóban lévő követelés teljesen jogtalan volt. Ezért használtam a nyújtófát.

A bíróság a sok enyhítő körülmény figyelembevételével csak egy napi elzárásra ítélte a nőt.

A fejedelmi episztola Thaly Kálmán ő excellenciájához

Az aradi gratuláció alkalmából.

*

„Labancot kergető jó lovam rég kidőtt,
Kardom rozsdát fogott, dolmányom elkopott,
Csattos tigrisbőröm rólam lefoszlodott.”

(Thaly Kálmán verse.)

Alant közöljük ama levelet, amelyet dícső Rákóczi Ferenc, nagyságos fejedelmünk, irt Thaly Kálmán kegyelmes urhoz, abból az alkalomból, hogy valóságos belső titkos tanácsoságához Aradváros gratulált.

Nagyméltóságú

Thaly Kálmán atyámfia,

Kegyelmes Iródeákom!

Sokat irtál már, Kegyelmes Iródeákom, rólam és a vitézeim viselt dolgairól, hadd irhassak most én, szegény újból hazát kapott fejedelem, Hozzád, harcok írója, kuruc hősök ékesszavu regése . . .

Nagy idők tanuja kell, hogy lehess, hogy „csattos tigrisbőröd” felséges, császári kitüntetésben részesedett. Expiáltatott immár az én Nagy-Törökországban elporladt, fáradt testem, s úgy vélem, expiáltatott kell, hogy legyen mindama harc buzgalom is, amely egykoron — nehéz harcok után letűnt — lobogom jel-szavához fűződött. Mert hogyan is mehetél volna Te át hazád földjéről Bécs városába, ha nem élne a Patria és nem volna Libertas! A kuruc Bécsbe csak vagy fogoly, vagy győztes gyanánt mehetett. Mivel pedig nem látom, hogy fogoly volnál, úgy vélem, Kegyelmes Iródeákom, hogy győztes vagy, s ime az én dícső Utódaim szent helye, a magyar Golgotha is Néked nyújtja véres földjéből sarjadzott Pálmáját.

Nem akarok most a szívem sugallatára hallgatni, amely mást mond. Amely nem akarja hinni, hogy a német mosolyogjon legyőzetésén és magasságos kitüntetések osztozásán érte. Hiszen tudod, ismered imigy hangzó hitvallásunkat:

Ne higj magyar a németnek,
Akármivel hitogtetnek;
Mert ha ad is nagy levelet,
Mint a kerek köpenyeged,
S pecsétet üt olyat rája,
Mint a holdnak karimája;
Nincsen abban semmi virtus,
Verje meg a Jézus Krisztus!

Vagy adhatna-e „nagy levelet” „holdkarimája pecsétet”, ha fennen lobogna még a „Pro patria et libertate” lobogója? Nem bírom sejtelmes szívemet áltatgatni és mégis nehéz hinnem, hogy eserbén hagyta volna, Kegyelmes Iródeákom, a kuruc sereget. Tenéked a kuruc-sereggel kell tartanod; s ha még ott vagy, annak én véges-végtelenül tudok örvendeni, bár itt is megbolygatja porló testem felett élő lelkiismeretemet az a gondolat, hogy nem-e célirány tévesztett ama tábor, amely labanc vére való szomjuságát kiömlő kuruc vérevel oltogatta egykor és a melynek még ta néhány hónappal ezelőtt ékesszólásoddal magyaráztad apáiknak Hozzád való hűségét. Miképen írod meg, kedves diákom a kuruchősök legvégső fejezetét? Nem mindig úgy van, ahogy kívánatos volna.

Sokszor az fényes nap lappang az ködökben,
Sirnak az csillagok, bajdosván felyhökben
Föld van zöndülésben —
Az holdnak világa sűrű sötétségben.

Nem-e úgy van ma is, derék Iródeákom, hogy Te volnál az ködökben lappangó fényes

nap, az felyhökben bolyongó csillag, az sűrű sötétségbe vesző hold világa?

Ha irsz még kúrucról kúruenak, válaszolnál eme szeretettel teljes, szerény levelemre igaz szived szerint

II. Rákóczi Ferenek.

Veszedeles udvari bál.

Forrongás Belgrádban.

— Távirati tudósítás. —

Arad, január 14

Lapunk más helyén már megemlékeztünk arról, hogy Belgrádban megint eksztázisba hozta a tüzesvérű trónörökös által felizgatott lakosságot a Törökországgal kötött osztrák-magyar egyezmény. György urfi ezt a fricskát, melyet diplomáciánk a szerb népnek a háboru gyujtó aknáinak betömésével adett, ugy akarta megboszulni, ahogy ő csak tudja. És mit tud a pofozkodó balkán hereeg? Botrányt, világraszóló botrányt csapni. Napok előtt kürtölte már, hogy az ujév alkalmából rendezendő udvari bálon inzultálni fogja nagykövetünket, Forgách grófot. Az inzultus elmaradt, nem volt botrány, az s udvari bál után mögkönyebbülten lélegzett fel Péter király.

Belgrádban azonban — mint a késő este érkezett távirataink jelzik — veszedelmesen izgatott a hangulat. György hereeg ma a kaszárnnyákban tartott lázító beszédet a katonaságnak.

Távirataink itt következnek:

Az udvari bál.

Belgrádból jelentik: Tegnap este udvari Szilveszter-bál volt, amelyen erősen félték a botránytól. Péter király és a többi miniszterek mögkönyebbülten lélekzettek fel, mikor a bál incidens nélkül véget ért. Attól tartottak, hogy a trónörökös és Forgách gróf nagykövet között, aki a bálon résztvett, összetűzésre kerül a sor. A trónörökös tudniillik kijelentette, hogy a bálon inzultálni fogja az osztrák-magyar nagykövetet. A király és a miniszterek nap-hosszat kapacitáltak a hereeget, hogy álljon el szándékától. A trónörökös végre nagynehezen megígérte, hogy békén lesz és ekkor Milovanovic külügyminiszter jelentést tett Forgáchnak, aki addig nem akart elmenni a bálba. A bál inzultus nélkül ment el, bár a trónörökös tüntető módon kerülte nagykövetünket. Péter király annál hosszabban beszélt Forgách gróffal.

A harcias trónörökös.

Belgrádból jelentik: Ma délután György trónörökös adjutánsa kíséretében gyalogezrednek kaszárnnyájába ment és ezredéhez hosszú beszédet intézett, amelyben a leghévesebb módon támadta Ausztria-Magyarországot és Törökországot. Kijelentette, hogy az egész helyzet a minisztérium és különösen a külügyminiszter tehetetlenségének köszönhető, akik nemcsak az egész országot, hanem a királyt is megesalták. Ha két hónappal ezelőtt a monarchia vagy Törökország ellen mentünk volna, ezt a szégyent nem érték volna meg.

A forrongó Belgrád.

Belgrádból táviratozzák: Tegnap este a nemzeti védelmi bizottság gyűlést tartott, amelyen elhatározták, hogy a harcias hangulatot most már nemcsak a monarchia, de Törökország ellen is fordítják. Felszólították a kormányt, küldjön csapatokat Novibazába és Szerbiába.

Belgrádból jelentik: Egy ütési lap vezércikket ír, melyben kijelenti, hogy a dinasztia napjai meg vannak számlálva. A szerkesztőt letartóztatták.

Osztrák inzultus a magyar cimer ellen.

Egy honvédönkéntes kálváriája.

— Fő áruvi tudósítónktól. —

Arad, január 14

A maga nemében páratlanul álló felháborító merényletet leplez le ma egy fővárosi estilap. Magyar üldözésről szól, magyarfalásról beszél, mely Bécsben játszódott le s melynek áldozata egy szerencsétlen magyar fiu, kinek egyedüli vétke meggondolatlansága és tájékozatlansága. Meggondolatlansága, hogy fel merete venni a magyar kir. honvédség egyenruháját, hogy fel merete tenni a nemzeti cimerral diszitett csákót és beimerészkedett vele Bécs városába, a császár rezidenciájába, Lueger pátriájába. Huszan támadtak a védtelen emberre egy villamos kocsiban és véresre verték, börtönbe cipelték, beteggé tették. Szegény Janicsék Gyula, ha véletlenül felépül sebeiből, bizton hisszük, hamarabb határozza el magát a sziu-indiának vagy a Kongó melletti nyamnyam négernek felkeresésére, mint a nyugati kultúra eme metropolisának meglátogatására.

„A Nap“ mai száma a következőket írja arról a felháborító esetről:

A leköpött magyar cimer.

Körülbelül hat hét előtt Janicsék Gyula szabadságolási állományban levő pozsonyi honvédönkéntes, aki a térparancsnokság engedelméből hordta az uniformist, magánügyeiben Bécsbe utazott. A vasutról leszállva felült a villamosra. A szemben ülő egyik civilnek szemébe tánt a honvédönkéntesi csákon levő „A királyért és hazáért“ tartalmu felirat és az alatta levő magyar korona. Az osztrákot a magyar cimer láttára elöntötte a düh, „Hundsmagyaren“ kiáltással felugrott és leköpte a magyar cimert. Az önkéntes kérdőre vonta támadóját, ez azonban magyarázat helyett a magyar császárról kezdett beszélni, majd kvalifikálhatatlan szidalmakkal illette a magyar nemzetet.

Janicsék erre méregbe jött és nem lévén nagyon jártas a német nyelvben, így válaszolt:

— Pfuj osztrák kutya! Ungarn hat nix Kaiser, nur König.

Erre a kijelentésre a villamos kocsis összes utasai felugráltak és rávetették magukat a szerencsétlen önkéntesre. Huszan rohantak rá botokkal, esernyőkkel és ökleikkel verték, miközben kiáltották: „Hundsmagyaren, Magyar Betyáren.“ Mindenki püfölte a szerencsétlen Janicséket, még a kalauz is, végül miután véresre verték, lelőtték a kocsiról.

Lueger rendőrjei.

Nagy csődület támadt, rendőr került elő, akinek Janicsék elpanaszolta baját és elmondta, hogy leköpték csákóját. Az igazsághoz híven azt is előadta, hogy azt mondotta támadójának: „Pfuj, osztrákok“.

Mikor a rendőr ezt meghallotta, kiegyenesedett, mert az egész dologból csak ezt értette meg és kijelentette, hogy felségsértés miatt letartóztatja Janicséket. Adja át tehát neki az eldalfegyverét. Janicsék ezt megtagadta, mire a rendőr sipjelzéssel szólította társait; ezek megjelentek, az ellenkező Janicséket megragadták és a közeli őrszobára vitték, ahol ütlegelni kezdték. Janicsék követelte, hogy vigyék

a parancsnoksághoz, azonban a rendőrök kinevették, levitték egy sötét pincehelyiségbe és ott kellett töltenie az éjet.

A hatóságok karmaiban.

A rendőrség jelentést tett a katonai parancsnokságnak, ahonnan másnap reggel két szuronyos katona jött érte, bekisérték az arzenálba és kihallgatás után lezárták egy földalatti helyiségbe.

A szerencsétlen fiatalemberen a sok szenvedés, üldözés és izgalom következtében másnap reggel epilepsia tört ki, mire átszállították a bécsi helyőrségi kórházba.

A katonai hatóság Janicsék ügyét vizsgálat alá véve rájött, hogy Janicsék tulajdonképpen nem is tartozik a katonaság kötelékébe, tehát jogtalanul volt elzárva a katonaságnál. Átadták tehát a polgári hatóságnak, mely Janicséket felségsértés, hatóság elleni erőszak és rendháborítás miatt az ügyészségnél feljelentette.

Az ügyészségnél Pollák ügyésznek osztották ki az ügyet, aki a vizsgálati fogságot Janicsék ellen fentartandónak találta. A vizsgálatot Krautmann dr. vizsgálóbíró vezeti.

Félnék a botránytól.

Janicsék körülbelül négy hétig nyomta az ágyat a bécsi Landesgericht kórházában. Védője Kálmán Mór dr. bécsi ügyvéd, aki „A Nap“ tudósítójának a következőket mondotta:

— Meglátogattam Janicséket a kórházban. Megesküdött, hogy felségsértést nem követett el. Az államügyésznek is az a véleménye, hogy félreértés forog fenn. Nagy botránytól félnék, mert a magyar cimert sértették meg nyilvánosan. Tekintettel arra, hogy védencem beteg, kértem szabadlábra helyezését, de azt csak harmincezer korona óvadék letétele ellenében akarják elrendelni.

Kálmán Mór dr. folyamodást nyújtott be az igazságügyminiszterhez, hogy védencét óvadék nélkül bocsássák szabadon, mert tüdővész és a fogházban baja csak súlyosabbra válhat.

„A Nap“ cikke izgalmat keltett a fővárosban. Hírlik, hogy ez ügyben egy képviselő interpellálni fog.

IRODALOM ÉS MŰVESZET.

Othello.

(Nagy opera 4 felvonásban. Szövegét írta: Arigó Boitó. Zenéjét szerzette: Verdi. Bemutató előadás.)

Gyönyörű szép estéje volt ma az aradi Nemzeti Színház-nak. Hosszas előkészületek után színre hozták Verdi hatalmas operáját: Othello-t. Dícséret illeti első sorban Szendrei Mihályt, aki magasabb művészi ambícióból színre hozta ezt a nagy apparatust igénylő operát, melynek előadása a nagy erkölcsi sikerrel kívül vajmi keveset eredményezett. Zenei intelligenciával kérkedő város Arad és ma este ürességtől ásitottak a páholyok. Pedig a legnagyobb zenei gurmant is kielégíthette a mai előadás, melyet Kulcsár Lajos mesterileg rendezett. Több alkalommal megdicsértük Kulcsár nagy ambícióját, rendezői ötletességét, ma azonban fokozott mértékben szolgált rá a feltétlen elismerésre. Invenciozus rendező talentum Kulcsár, aki az aradi színpad szegényes kellékeivel is teljes illuziót keltett a közönségben.

A színpadi kellékekről szólva nem mulaszthatunk el egy megjegyzést. A város az összesel szereltette fel villanyos világitással a színházat. Ennél gyatrább villanyos berendezést a világ egyetlen színpadán sem lehet találni. Nem lehet ezzel a berendezéssel semmiféle fényhatást produkálni. A pénzt kidobták, de nem kaptak érte semmit; szeretnénk tudni kinek a tervei alapján készült ez a gyatra berendezés, mely az első kínálkozó alkalommal így felmondta a szolgálatot.

Eme kis kitérő után szívesen térünk át a dicsőretekre, melyekre a szereplők mindegyike bőségesen rászolgált. A dicsőség oroszánrésze Ferrarri lovagé, ez a nagy művészé, akihez fogható nagy zenei készültégű operaénekest a világ első színpadjain is az elsők közé számíttatának. A legbravurosbabot produkálta éneken, játékan egyaránt. Színjátás tekintetében a legnagyobb drámai művészekkel egy sorban áll. Desdemónával való jeleneteiben megázó hatást keltett. A közönség szívből ünneplte Ferrarrit, aki egyik büszkesége az aradi színháznak. Nagyszerű estéje volt ma *Ladislav*nak is, aki excellált Jágó szerepében. *Wlassák* Vilma ma ismét szaporította diadalainak számát. Poétikus Desdemóna volt. Ideálisan szép hangja talán még sohasem esengett olyan elbűvölően, mint ma este. A közönség lelkesen tapsolta Wlassákot, akinek két szép virágcsokrot is nyújtottak fel. Kisebb szerepekben is figyelemreméltót nyújtottak *Hunyadi*, *Zalai Margit*, *Faludi*, *Rudas* és *Nagyiván*. A kar jól illeszkedett bele a fényes előadás keretébe. Főként dicséret illeti a lelkes filharmonikusokkal és a vaggongyári zenekar több tagjával kiegészített zenekart, mely kifogástalan művészi produkált. Végül *Tilger* Arpádnak, a jeles karmesternek nagy és eredményes munkájáért jár ki a dicséret, aki ismét bebizonyította, hogy hivatott és jeles karmester.

A nagy előkészület nyomán nagy siker járt és hisszük, hogy nem volt hiábavaló fáradság *Othello* színrehozatala és a következő előadásokat nagy publikum előtt fogják megtartani. *H. G.*

Lengyel segítség Magyarországnak.

Lembergi diákok Budapesten.

— Fővárosi tudósítónktól. —

Arad, január 14.

Még nem ütött ki ugyan a szerb háboru, sőt ma már messzebb vagyunk a háborútól, mint akár egy héttel ezelőtt is voltunk, de azért örvendetesen a közönség tudomására kell hoznunk, hogy első segédsapataink már megérkeztek messzi Lengyelországból. Két diákból áll ez a segédsapat, akik megszöktek egy lembergi internátusból, hogy harcba menjenek a Magyarországot fenyegető szerbek ellen.

Duell Gusztávnak és *Vida* Tamásnak hívják a bátor és nemesszívű lengyel diákokat. Az első tizenhét éves, a másik még egy évvel fiatalabb. Ez a két ifju ember — így mondja el budapesti táviratunk — megjelent ma délelőtt a Veres Pálné utcai térparancsnokságon. Odamentek a parancsnok egyik tisztjéhez és megkérték őt, hogy vezesse őket a város térparancsnokához, mert azzal akarnak beszélni „fontos ügyben.”

A tiszt felvezette őket a térparancsnokhoz, ahol azután *Duell* németül ezeket mondta:

— Mind a ketten egy lembergi internátusból szöktünk meg, mert hallottuk, hogy *veszedelemben van Magyarország*. Meg akarják támadni a szerbek és mivel Lengyelország egyetlen barátja Magyarországnak, elhatároztuk mi, hogy beállunk a magyar hadseregbe. *Sorozzanak be minket, mi harcolni fogunk a magyar testvérekért!*

A térparancsnok jót nevetett a hősies ajánlkozason. Barátságosan megveregette a fiuk vállát és felvilágosította őket arról, hogy Magyarország még nincsen egészen elveszve és a külpolitikai helyzet még nem olyan veszedelmes, hogy lengyel segítséget kellessen igénybe venni. A két diák csalódottan hallgatta a katona bácsi szavait, aki erre azzal igyekezett megvigasztalni őket, hogy megvendégelte egy kis jó uzsonnával.

Az uzsonna után egy tiszttel kikísértette a diákokat a keleti pályaudvarra. Megváltatta a jegyüket egészen Lembergig, egy kis zsebpénzt is adott nekik és hazaküldte őket azzal, hogyha tényleg szüksége lesz a magyaroknak segítségre, megírja nekik a lembergi internátusba.

ÓRIÁSI BÁNYAÉGÉS VESZPRÉM MELLETT.

Háromszáz ember a tűzben. — Ötven holttest.

— Távirati tudósítás. —

Arad, január 14.

Még el sem temették a resicai bányarobbanás tíz halottját, már is egy ennél is rettenetesebb, pusztítóbb katasztrófának híre érkezik. A Veszprém melletti *Ajkán* szabadult fel a kegyetlen bányalég és összezúzva a sötét tárnákat, háromszáz embert zárt be a föld alá. Késő éjjelig, mikor ezeket a sorokat írjuk, ötven embernek megszenesedett holtteste került elő az égő bányából és mindössze tizenhat embert mentettek ki élve a pusztító tűzből.

Rettenetes kép az, ami a rémesen szűkszavú táviratokból kialakul. Hajnalban keletkezett a tűz; a gépek mellett eldobált olajos rongyok gyuladtak ki, felrobbantották a bányaléget és talán százaknak temetőjévé tették az ajkai bányát. Az óriási tűz és füst eleinte lehetetlenné tették a mentést. Később is csak nehezen juthattak a tárnába, mert a tűz épen a bejáratnál keletkezett. Hozzájárul mindehhez, hogy az ajkai bányák nehezen közelíthetők meg Veszprémből, ahonnan csak éjjel 11 órakor mehetett a tüztöltés a vész színhelyére.

A rémes katasztrófáról itt adjuk táviratainkat:

Az első jelentések

Veszprémből táviratozzák (este 7 óra): A Veszprém közelében levő ajkai kőszénbányában délután bányalégrobbanás volt. A bányában 350 munkás dolgozott. Eddig 8 halottat huztak ki. A bánya lángokban áll.

Veszprémből táviratozzák (este 8 óra): A tűz reggel ütött ki a bánya bejáratánál. A robbanás oka rövidzárlat. A városban óriási az izgalom.

Veszprémi távirat jelenti (este fél 9 óra): A robbanás nem rövidzárlat következtében történt, hanem amennyire eddig meg lehetett állapítani, a gépekhez szükséges olaj gyuladt ki rossz kezelés következtében. A tárnában 350 munkás dolgozik. Eddig kilenc halottat huztak ki. Nagy baj, hogy az ajkai bányák nehezen közelíthetők meg Veszprémből, amennyiben előbb negyedóraig vasuton, azután két óráig kocsin kell odamenni. Az egész tüztöltés csak éjjel 11 órakor mehet Veszprémből a szerencsétlenség színhelyére. A tüztöltők készenlétben állnak várva a vonat indulására. Miután az első hír Veszprémbe érkezett, *Koller* Sándor alispán egy bizottsággal azonnal kocsira ült és Ajkára hajtatott. Az ajkai bánya bécsi vállalat, melynek központi telepe Bécsben van. A társaságnak kiterjedt kőszénbányái vannak Ausztriában, Csehországban, Horvátországban és Ajkán. A társaságot Budapesten *Seibel* Gyula udvari tanácsos képviseli.

Az égő bánya.

Szombathelyről táviratozzák (este 8 és fél óra): A kőszénbánya kigyuladása után a munkások az égő tárnában benrekedtek. Súlyos katasztrófától tartanak. A tűz, amely a légesatornában keletkezett, még mindig ég.

Szombathelyi távirat jelenti (este 9 óra): A tűz reggel három órakor tört

ki a légaknában. A vész egyszerre többfelé terjedt, elzárva a menekülés útját. Mintegy kétszáz ember benrekedt a bányában. Délután hat óráig 10 embert vonszoltak ki. *Valamennyi felismerhetetlenül korommá égett*. A mentési munkálatokat az üvegyár és a vasut munkásai végzik, azonban nem bírnak a fékezhetetlen elemmel. A tűz a két kilométer hosszú bányában többfelé terjed. A pánik óriási, mert nem lehet megállapítani, kik hiányoznak. A szerencsétlenség színhelyét a bányászok hozzátartozóinak jajkiáltása tölti be. *A veszedelem nőtön nő* és senki sem tudja, hova fog fejlődni.

A szerencsétlenség oka

Veszprémből táviratozzák (este 9 óra 15 perc): A bányában 250—300 munkás dolgozott a katasztrófa idején, akiknek menekülése ugyszólván lehetetlen volt, mert a tűz a bejáratnál keletkezett és a felvonó is elégett. A mentési munkálatokat emberfeletti erőfeszítéssel folytatják, de az áthatatlan óriási füst miatt a mentés csaknem lehetetlen. A tüzet a gépek mellett eldobált és éveken át felhalmozódott olajos rongyok és anyagok okozták.

Veszprémi távirat jelenti (9 óra 25 perc): A mentés nagyon nehezen halad. Eddig 20 holttestet huztak ki. A bányászok családjai a tárnába akarnak hatolni. A bejáratot alig lehet megközelíteni.

Félszáz halott.

Veszprémből táviratozzák (10 óra): Az ajkai állomás táviróhivatalába érkezett újabb hírek szerint eddig negyven holttest került elő. Óriási erőfeszítéssel dolgoznak, de élő emberre még nem akadtak. A füst és a hőség miatt a mentés szinte lehetetlen. Attól félnek, hogy a 250 benrekedt munkás közül egy sem fog menekülni.

Veszprémből táviratozzák (éjjel 12 óra 50 perc): A mentési munkálatok annyiban vezettek sikerre, hogy éjjelre sikerült a tüzet lokalizálni. Eddig 45 holttestet huztak ki a tárnából és tíz élő mentettek meg.

Veszprémből táviratozzák (éjjel 1 óra): A tüztöltés megérkezett és remélik, hogy a mentés most gyorsabb és sikeresebb lesz. Eddig ötven holttest került elő és tizenhat élő mentettek meg.

Izgalmas jelenetek.

Veszprémből jelenti: (éjjel 1 óra 30 perc): Az egész környék lakossága tömegesen tódul a rémes szerencsétlenség színhelyére. Az orvvszek, akik a mentés körül vannak elfoglalva, nem tudják, vajon az ájuldozó özvegyek segítségére siessenek-e, vagy a tárnából felhozott félig haldoklókat élesztgessék. Sirás és jajgatás tölti meg a levegőt, amely csak akkor némul el néhány percre, mikor a tüztöltők az aknákból egy-egy halottat, vagy félig szénné égett bányászt hoznak a felszínre. Több bányász felesége térden állva könyörgött a rend fenntartására kivonult csendőrség parancsnokának, hogy lövesse őket agyon, s alig lehetett

őket attól visszatartani, hogy a tárnákba ne ugorjanak. A sebesülteket kocsikra rakták, s a veszprémi kórházba szállították.

Lázadás a villamos ellen.

Utcai harc Szegeden. — Inzultálták a rendőrfőkapitányt.

— Távirati tudósítás. —

Arad, január 14

Ma délután Szeged valóságos néplázadás színhelye volt. A három hónap előtt megindult villamos egy öreg özvegy asszonyt szaggatott darabokra s mint a vizsgálat kiderítette csak azért kellett rémes halált halnia a sinek között, mert gyakorlatlan embereket alkalmaz a közlekedési vállalat kocsivezetőkül. A nép, mely körülállotta a darabokra szaggatott asszony holttestét, a rend fentartására kivonult rendőrséget és annak fejét a rendőrfőkapitányt is inzultálta. Megjegyzendő, hogy az utóbbi napokban sűrűn ismétlődtek meg az elgázolások.

Az utcai zavargásról a következőket jelenti szegedi tudósítónk:

Ma délután a Petőfi-sugaraton körülbelül két óra hosszat tartó zavargás akadályozott meg minden közlekedést. A három hónappal ezelőtt megindult villamos közlekedésnek ma újból emberélet esett áldozatul s emiatt a szegedi nép megtámadta a villamos kocsit, beverte ablakait és szét akarta rombolni. Kis Péter Jánosné, egy hatvan éven felüli özvegy asszonyt ütött el egyik villamos kocsi, amelynek kerekai közé került. Körülbelül harmincöt méternyire hurcolta a földön az iszonyu kínok közt meghalt asszony holttestét a kocsi. Az uton járók látva a rémesen megesonkitott testet, a kocsi köré gyülekeztek s meggátolták a tovább haladásban. Néhány pillanat alatt több ezer ember verődött össze, akik késekkel, botokkal támadtak a kocsivezetőre, kalauzra, akik a fenyegető tömeg elől a kocsi belsejébe menekültek s elzárták annak ajtóit. A tömeg beverte az ablakokat s már életveszedelemben forgott a két ember, mikor messziről éles sipolás jelezte, hogy a rendőrség közeledik.

Egy szakasz rendőr vonult ki a rend helyreállítására Temesváry Géza helyettes főkapitány vezetésével. Mikor a kocsi közelébe értek, a rémes látványtól felingerelt tömeg megfélemedezett kalauzról, kocsivezetőről, a rendőrök ellen fordult, akik kardot rántottak s a zajongó, szitkozódó emberekre vetették magukat. A tömeg azonban erősebbnek bizonyult a karhatalomnál s magát a polgári ruhában kivonult rendőrkapitányt is inzultálták.

Eppen a legkritikusabb pillanatban érkezett a lázadás színhelyére az elgázolt asszony leánya, aki keserves jajgatásával a végsőkig fokozta a zavargók hangulatát. Újból a kocsira támadtak s ha a rendőrség nem kap megerősítést, meglincselik a kalauzt. A kocsit kidöntötték a sinekből, kihurcolták belőle az alkalmazottakat s ütlegelni kezdték. A teljes számban kivonult rendőrség hosszú küzdelem után tudott csak némi rendet teremteni.

Megtisztították a kocsi körüli helyet, s a hatósági közegek azonnal hozzáláttak a helyszíni szemle megtartásához, Nyomban megállapították, hogy az utóbbi napok szerencsétlen-

ségeit az okozta, hogy a kocsikat alkalmatlan és gyakorlatlan emberekre bízta a társaság, amely ellen megindították a bünvádi eljárást. A rendőrség sok embert tartóztatott le, akiket azonban még az éjszaka folyamán igazolás után elbocsátottak a rendőrségről.

HIREK.

— Az Aradi Közlöny Nagy Képes Naptárának szétküldését a mai napon vidéki előfizetőink számára is megkezdttük. Ma a körösvölgyi vasuti vonal és annak szárnyvonalai mentén lakó előfizetőink naptárait tettük postára és ezek az előfizetők már holnap kézbe kapják ajándékunkat. A többi előfizetőknek folytatólagosan a következő napokon kézbesítjük a naptárt.

— Apponyi gróf Fiumében. Fiuméből jelentik: Apponyi Albert gróf vallás- és közoktatásügyi miniszter ma Nákó gróf kormányzó és Wickenburg gróf kormányzó-helyettes, továbbá Vio podeszta és Zanella Rikárd orsz. képviselő kíséretében folytatta az iskolák látogatását. A miniszter megtekintette az állami felsőkereskedelmi, a polgári fiu- és leányiskolákat, valamint a városi polg. fiu- és leány- és a városi elemi iskolákat s végül az épülőfélben levő állami felsőkereskedelmi iskola épületét szemlélte meg.

— Nyugdíjazások a M. Á. V.-nál. Budapesti tudósítónk arról értesít, hogy a magyar kir. államvasutak főhivatalnokai körében, nagyobb mérvű nyugdíjaztatások várhatók; a vonatkozó értesítőket még e hó vége felé kézbesítik az érdekelteknek, úgy, hogy a háromhavi felmondási időnek április hó végére való számítása folytán, a május hó 1-én különben esedékes lakbért az államvasutak megtakarítják. A nyugdíjazás Aradot is közelebből érinti, mert a kék lajstromban társadalmunk néhány szerepet játszó tagjának neve is szerepel.

— A zágrábi községtanács feloszlatása. Zágrábról táviratozzák, hogy a községtanácsnak a rendőrség államosítása ellen való tiltakozás miatt elkerülhetetlen lesz a községtanács feloszlatása. Az egyetemet csak a nagyszerb felségárulási per letárgyalása után nyitják ismét meg.

— Koholt rablótámadás. Resicabányáról írják: A románbogsáni rablótámadás, mint a vizsgálat kiderítette, teljesen valótlan és csak a pénztáros sikkasztásának elpalástolására volt kieszelve. Péter pénztáros, ki kis fizetése dacára költséges életmódot folytatott, a pénztárból kisebb-nagyobb összegeket vett ki és a hiányzó összegeket rovancsolás előtt mindig kölcsönökből fedezte. A merénylet hírére azonnal jelentkezett egy odaváló gazda, kitől Péter kölcsönt kért. Ez vezette nyomra a vizsgálatot. Kihallgatása alkalmával elmondta, hogy évek óta adott kölcsönöket Péternek, ki azokat pontosan visszafizette. A vizsgálat most abban az irányban folyik, hogy a pénztáros mily módon sérült meg a fején, ki kötözte meg kezét és ki tömte be száját, mert azt hiszik, hogy einkostársának kellett lenni. Ujabbán a hiányt 15.000 koronára teszik, de a tényleges hiányzó összeget a rovancsolás fogja kideríteni. A pénztáros már jobban van s kihallgatható volt. Eleinte tagadta, hogy maga inszenizozta volna a rémregénybe illő rablást, de mikor a gazdával szembesítették, töredelmes vallomást tett.

— Hivatásának mártirja. Párisból jelentik: A köztársaság elnöke a becsületrend lovagkeresztjét adományozta Bazy dr. 25 éves kórházi orvosnak, aki egy idő előtt egyik szemét vesztette, mert nem akart felbeszakítani egy operációt, holott műtét közben genny hatolt szemébe.

— Arad és a messzinai károsultak. A következő sorokat kaptuk: „Tisztelt Szerkesztő ur! Olvasván b. lapjában a délolaszországi földrengés borzalmas részleteit és a segélyakcióról, mely szerte a világban megindult, szóló tudósításait, önkéntelenül is arra kell gondolnom, hogy nálunk ezideig nem történt semmi, hogy a nagyközönséget a nemes cél érdekében áldozatkészségre serkentsék. Ha a törvényhatóság és az egyesületek, melyek elsősorban volnának hivatvák a humanitárius célú mozgalom kezdeményezésére, nem érezték ennek szükségét, úgy a sajtónak, a közvélemény organumának, kellene az ügyet kezébe vennie és a rendelkezésére álló összes eszközökkel arra törekednie, hogy a nemes vetelkedésben, melyet a cél érdekében mindenütt kifejtének, ne maradjunk utolsóknak. Fiumében a podeszta ösztönzésére a város előkelő hölgyei felváltva szedték a menetdíjakat a közúti villamos kocsijain. Vajjon, ha a lóvasut igazgatósága és a város a fiumei példán felbuzdulva, a lóvasut és az autobuszok egy napi jövedelmét átengedné a fentemlített célra, vállalkoznának-e hölgyeink a kalauz fáradságos szerepére?! Hiszem, hogy igen! Hisz' a gyermeknap idején is megmutatták, hogy nemesen érző szívük nem riad vissza a „tett propagandájától” sem és amit megtettek az elhagyott gyermekek felségélyezésére, miért ne tennék meg az azoknál százszeres szerencsétlenebbekért, kik egy irtóztató napon vesztettek mindent, mi kedves lehet nekik e földön. Bizton reményilem, hogy, ha a hetedik nagyhatalom veszi kezébe az ügyet: diadalra fog az vezetni. O a közvélemény irányítója és kiáltó szava nem lesz a pusztában elhangzó szó; termékeny talajba, Arad társadalmának minden szépért, nemesért hevülő tagjainak szívébe fog hullani a csíra, melyből a jótékony virága nő ki, kiérdemelvén a legszebb elismerést: a szenvedők kinjának enyhítését. Kérve, hogy b. lapjában soraimnak helyt adni szives legyen, vagyok hazafias üdvözléssel Arad, 1909. január 13. Egy előfizető.”

Közlöttük ezt az emberszeretettől áthatott sorokat azzal a megjegyzéssel, hogy az irányító tényezők figyelmét felhívjuk azok tartalmára. De, hogy milyen eredményre vezet ez, nem tudjuk. Akik tegnap jelen voltak a közgyűlésen, amikor az 1000 koronát megszavazták, azoknak az a benyomása, hogy Aradon nem sok eredménye van a propagálásnak. A közgyűlési tagok nagyrésze ugyanis még az 1000 koronát is sokallotta.

— Harmincegy nazarénus rabkatoná. Szegedi levelezőnk jelenti: A nazarénus rabkatonák száma nemhogy fogyna, de szaporodik. Csupán a szegedi honvédségnek harmincegy olyan rabja van, aki a fegyvert nem akarta megfogni: tizenkilencet a honvédség fogházában, tizenegyet pedig a Csillagbörtönben őriznek. Az utóbbiak közül többen büntetésük utolsó tizenkettedik esztendejét töltik. Tudósítónk meglátogatta a rabokat, akik panaszkodtak, hogy bibliát csak vasárnap kapnak. A felügyelettel megbízott egyének a rabokról így nyilatkoztak:

— Ezek az emberek esőndesek, békések és szelidek. A külsővilág iránt nem érdeklődnek. Világias hajlandóság, valamely vágy nem mutatkozik rajtuk. Szelidségükkel megható bátorság párosul. Baj esetén, a betegség napjaiban, vagy ha rossz hírt hallanak hazulról, nem veszítik el bátorságukat. Sohasem pörlekednek egymással, nem pletykálnak, nem falánkok; ha az ór utcára viszi őket valamely dologban, nők után nem bámulnak. A hit teljesen előnti lelküket és az a kevély gondolat, hogy az apostolokat utánozzák a szenvedésben, boldoggá teszi őket. Otthon hagyott hitvesről, gyermekéről, szülőről, testvéréről áhitatos szeretettel beszélnek, ellenben sajnálják azokat, akik nem az ige szerint igazodnak.

— Változás a Pallós-cégnél. A Magyar Pénzügy írja: A Pallós Ármint-budapesti vállalkozó-cég kezelésében levő helyi érdekű vasúti társaságok, amint értesülünk, részben már át-

mentek a Magyar agrár és járadékbank tulajdonába, más részüknek átvétele iránt pedig most folynak a kedvező eredménnyel kecsesített tárgyalások. A Magyar agrár- és járadékbank patronátusa alá került így az Oravicánemetbogsán-resicabányai h. é. vasut rt., melynek igazgatóságából ennek folytán Abonyi Emil, Berger Fülöp, Castelli Adolf, Elek Tivadar, Götz Tivadar, Guttmann Miksa, Hercberg Károly, Kann Béla dr., Neményi Gusztáv dr., Pallós Armin, Weiner Sándor és Weisz Lipót kilépett, az új érdekesoport képviselőiben pedig Barta Arnold, Bibel János, Bujánovits Sándor, Enyedi Béni, Fábri Samu, Fränkl Nándor dr., Feilner Frigyes dr., Havas Emil, Kun Ákos, Löwenstein Arnold, Nedelkó János dr., Schober Albert, Schober Béla dr., Szántó Frigyes, Tolnai Arnold, Tagányi János és Vöröss Sándor lépett be.

— **Treumann fogságban.** Bécsből jelentik: A bécsiek kedvence színésze, Treumann Lajos, akit szerződésszegés miatt a bécsi járásbírószámba tíz napi elzárásra ítelt, ma ügyvédje kíséretében megjelent a bíróságon, s kijelentette, hogy felelősségét visszavonja, s leüli büntetését. Azonnal lefizette a tíz napi ellátásért járó harmincöt koronát is.

— **Román szocialisták kongresszusa.** Temesvárról jelentik: A román szocialisták, akiknek kongresszusát Aradon a rendőrség betiltotta, ma Temesvárról tartották meg nagygyűlésüket, amelyen negyven küldött vett részt. A gyűlés határozati javaslatot fogadott el, melyben az általános választói jog mihamarábbi megvalósítását követeli.

— **Az Aranyember honoráriuma.** Szegedi levelezőnk jelenti: Szalay József helyettes főkapitányhoz a minap beállított egy nyolcvanéves öreg ur:

— Mosonyi vagyok — mondotta.

— Ont bejelentettek, mert a kis kutyáján nem volt szájkosár.

— A szájkosár elmaradhatatlan a kis kutyám száján.

— Akkor hogyan harapott bele egy kis magyar nadrágjába?

— Biz azt nem értem én se.

A tanúk igazolták, hogy a kutyán szájkosár volt, mire a nyolcvanéves aggot fölmentették.

A tárgyalás befejezése után Szalay helyettes főkapitány, aki a régiséggyűjtői szövetkezméről ismeretes, így szólt:

— Ugy-e öreg ur, maga uttörő színigazgató volt.

— Hej, . . . voltam . . .

— Nincs valami érdekes régisége szinlapban, vagy egyebben?

Mosonyi a zsebébe nyúlt és onnan fakult írást vett elő, melyet emlékül a régiséggyűjtő főkapitánynak adott át. Ime az érdekes levél:

T. e. Mosonyi Károly színigazgató urnak
N.-Beckerek.

Tisztelet Igazgató Ur!
Szives fölhevása folytán készséggel átengedem önnek társulata számára Az aranyember című drámámat színielőadás végett, egyszersmindenkorra fizetendő 25 frt., azaz huszonöt forint tiszteletdíjért. A darab a Nemzeti színházi példány szerint adandó. Tisztelettel maradok őszinte híve Budapest, 1884. dec. 12. Jókai Mór.

— **A munkásbiztosító pénztárak végleges átszervezése.** A kereskedelmi költségvetés tárgyalásánál Sztéryi József államtitkár tudvalevőleg megígérte, hogy a munkásbiztosítási törvényt a gyakorlatban fölmerült jogos panaszok orvoslásával módosítani fogják. A revízió hír szerint már annyira előrehaladt, hogy a közeli hetekben a törvényhozás elé kerül a javaslat. Ugyancsak rövidesen meg fog történni a pénztárak végleges átszervezése is, aminek egyik előjele az a megbízás, amelyet az aradi munkásbiztosító pénztár ügyvezető titkára, Bak Sándor az állami munkásbiztosító hivataltól kapott. A hivatal másodelnöke, Mentsik Ferenc

dr. ugyanis megbizta az aradi ügyvezetőt, hogy dolgozza ki sürgősen a pénztárak ügyviteli szabályzatának tervezetét, mert a pénztárak közeli átszervezése után nyomban az összes pénztárnál kötelezőleg életbe fogják léptetni a szakértekezleten is megvitatott szabályzatot.

— **Swärdström Valborg és testvéreiből álló quartett** február 17-én este tartja Aradon egyetlen hangversenyét. Jegyek már előjegyezhetők Weisz Leó könyv-, papir- és zeneműkereskedő cégnél (Minorita palota.)

— **A „Himnusz” — román karácsonyi ének.** Szegedről jelentik: A torontálmegyei Obéba községnek román ajku, de hazafias érzelmű lakosai a napokban ülték meg karácsony ünnepét. Karácsony estéjén a gyermekek házról-házra járnak énekelve köszönteni karácsony szép ünnepét. Ezért aztán alma, dió jár. Egy csapat betévedt a magyar plébániára s itt is román nyelven köszöntöttek karácsony ünnepét. Schlinger József plébános erre kijött s megígérte nekik, hogy az almán és dión kívül piculát is kapnak, ha — magyarul énekelnek. A kis nebulók összenéznek s egyszerre csak diadalmas arccal, lelkesedéssel elkezdik az „Isten áldd meg a magyart”. Persze, hogy volt dícséret, alma, dió, — de még picula is. Hiszen azért énekeltek . . .

— **Ahol a részeg nem „dzsentelmén.”** A Makói Hirlapban olvassuk ezt a kacagtató hírcskét:

— **A részegek nyilvántartása.** Pallagi Ferenc a Gróf Vay-utcában hosszas habozás után összeesett. Kocsin szállították a rendőrségre, miközben a sok szesz majd fölvetette. — Fekete Sándor szintén az alkoholmérgezés folytán került a rendőrségre. A főtéren nem dzsentelménhez illő módon viselkedett.

No lám! Hát ki ivott ityet? Először is a részegeket nyilvántartják. Ugy látszik, ezzel kezdődik, mint a cím is mutatja. Aztán a — jelenleg — Pallagi alsógor „hosszas habozás” után összeesik. Már ez is valami eredeti lehet. A Pallagi koma sokaig, illetve hosszasan habozik, úgy, hogy kocsin szállítják a rendőrségre. Közben a kocsirol a részeg habozik, hogy elszálljon-e, mert a hírcske szerint a kocsin szállított Pallagi szomszédot „miközben a sok szesz majd fölvetette.” Sőt „Fekete Sándor szintén az alkoholmérgezés folytán (mert nem elfolytán?) került a rendőrségre”. Ugy bizony, a szegény. De ez mind nem lett volna hiba Fekete urtól, mert a nagyobb és végső hiba az, hogy „a főtéren nem dzsentelménhez illő módon viselkedett.” No lám, a jámbor.

— **Aradi takarék- és segélyegylet mint szövetkezet** Petőfi-utca 1. szám alatt, 1909. évben a 28. évtársulatot nyitja meg. Ki egy törzs-betétre hetenkint 50 fillért fizet, hat év után 156 koronát takarít meg magának és az üzlet eredményéből a megfelelő haszonban részesül. Az egylet tagjainak olesó hitelt nyújt. Beiratkozni lehet délelőtt 9-12-ig, délután 3-5-ig. Az aradi takarék- és segélyegylet mint szövetkezet. (Petőfi-utca 1). 499

— **Likör aromák kitünő likörök előállítására; — házilag — Vojtek és Weisznál.** 171

MULATSÁGOK.

(=) **A tanitóbál.** A folyó évben a tanitóbál munkálataiból kivesszik a maguk részét az új állami iskolák tanítói és tanitónői is. Közülük már többen jelentkeztek, hogy a segélyalapba belépnek. A tanitóbál jövedelme tudomás szerint a tanítói árvák és özvegyek segélyezését teszi lehetővé. Azért fogtak össze az idén a községi, az állami és felekezeti iskolák testületei. A bál sikerét biztosítja az a körülmény, hogy Múlek Lajos dr. kir. közjegyző a tanitók általános örömeire elfogadta a bálvédnökséget, míg a főrendezők: Almási T. Pál, Bokor Alajos, Nikitscher József és Szilágyi György. A segélyalap vezetőségéből a rendezésben részt vesz: Szathmáry István elnök, Lautner Mátyás alelnök, Kőmives József titkár, Korom József jegyző, Fischer Antal pénztáros és Berecz Károly ellenőr. Az összes tanítók és tanitónők vetélkednek abban, hogy a mulatság minél jobban sikerüljön. A meghívókat jövő héten küldik szét.

MEGJELENT

az Aradi Közlöny Nagy Képes Naptára.

A napokban került ki a nyomdából a 482 oldalas „Aradi Közlöny Nagy Képes Naptára”, amely hivatalokban, kereskedői irodákban, vállalatok büroiban szinte nélkülözhetetlen. Vidéki előfizetőinknek még ezen a héten szétküldjük a naptárt, ha az előfizetéssel nincsenek hátralékban. Mindenki, aki legalább 3 hónapra előfizet lapunkra, megkapja a naptárt. Kérjük mindazon előfizetőinket, kik e hónap 17-ig meg nem kapták a naptárt, sziveskedjenek erről bennünket értesíteni.

Az Aradi Közlöny
kiadóhivatala.

TARKASÁGOK.

★

(A könnyelmű fiu.) Nem tudni, igaz-e az alábbi történet, amelyet egy aradi öreg urról beszélnék. Akár igaz, akár nem: megírjuk úgy ahogy hallottuk, mert nagyon jellemzőnek találjuk.

A szóban forgó öreg ur nagyon megbetegedett és úgy érezte, hogy utolsó napjait éli. A rokonság körülvette az ősz embert és vigasztalta.

— Hiába beszéltek nekem, — nyögte — én tudom, hogy nemsokára követni fogom szegény feleségemet a másvilágra. Most megmondom: hogyan határoztam vagyonomról.

A beteg ember azután sorba eimondta: kinek mit hagyott. Amikor a legkisebb fiára, a huszonhárom éves Belára került a sor, a beteg ezt mondta:

— Annak a fiúnak semmit se hagyok.

Általános csodálkozás.

— Miért, papa? — kérdezte az egyik fiu.

— Mert Béla nagyon könnyelmű fiu.

— Hiszen sohasem lumpolt, könnyelműen sem költekezett.

— Az igaz. De egy pár év óta folytonosan utazik. Az utolsó év alatt vagy háromszor keresztül utazta Magyarországot. Már pedig, aki most sokat utazik a magyar vasutakon, az könnyelmű ember.

(A rögtönzés.) Ujházi Ede mesélte ezt, mikor a napokban Aradon vendégszerepelt:

— Néhány évvel ezelőtt — mondta — Szentesen vendégszerepeltam A Cigányban. A második felvonásban nagy baj történt. A kellékes egy fontos dolgot elfelejtett az öltözőbe készíttetni, ami nélkül nem léphettem a színpadra. Keresték mindenfelé a hiányzó tárgyat, de nem találtak. Pedig már nagyon kellett volna, mert a falu népe engem várt a színpadon. Az ugynevezett nép folytonosan kiáltozta, hogy: „ott jön már az öreg, ott jön már az öreg”, de bizony én nem mentem, hanem a színpalak mögött dühöngtem, hogy nem tudták előkeríteni azt, amire szükségem volt.

Odakint a színpadon nagy volt a fejtelenség. A népség meguntta azt kiáltozni, hogy „ott jön már az öreg”, — hát elhallgatott. A város legközségesebb alakjai lehettek, mert szörnyű buta pózával bámultak a színpalak mögé. A rendező majd szétpukkadt dühében és folytonosan ezt sugta a népség felé:

— Mondjatek már valamit, hogy ne legyen olyan nagy csönd. Mindjárt itt lesz a mester is.

Vagy háromszor buzdította így a résztvevő népséget, amikor egy alak előlépett a sorból és az előtte állóhoz fordulva mondta:

— No, Kohn ur, hogy van a felesége?

(Az ultraszemérem.) Egyáltalán nem az ugynevezett modern gyerekek közé tartozik az a 12 éves fiu, akiről itt szó lesz. Két gyerek ment

az Andrassy-téren abban az időben, amikor kedvesen csacsogó iskolás lányok vonultak hazafelé. Az egyik fiu jól szemügyre vette őket és a másikat oldalba lökve mondta:

— Nézd, milyen szép leány megy itt előttünk.

A másik, a nem modern gyerek erre haragosan felelt:

— Ugyan, hogy tudsz ilyen disznóságot beszélni.

TÖRVENYKEZÉS.

§ Az aradi ügyészség működése. Az aradi ügyészség most készült el múlt évi működésének statisztikájával, mely ismét a bűnügyek szaporulását bizonyítja.

A több oldalra terjedő kimutatásnak fontosabb adatai a következők:

Feljelentés érkezett 2472 ügyben. Ebből megszüntettek 1723 ügyet. Vádiratot adtak be 790 ügyben.

Vizsgálat indult 102 ügyben. Ebből a vádat elejtették 23 ügyben. Vádiratot adtak be 63 ügyben.

Az ügyészség tagjai hivatalukból távol voltak (gyilkossági ügyekben és főtárgyalásokon) 564 napon át.

A királyi ügyészek résztvettek 2608 bűnügyi tárgyaláson.

Az év folyamán elintézték 30154 ügydarabot.

A fogházban tartóztattak 4674 egyént.

A bűnügyi költségekre kiadtak 122.889 kor. 28 fillért.

A rabok élelmezése 29165 kor. 9 fillérbe került.

A járásbíróság előtt lefolyt bűnügyek költségei 18750 koronára rúgnak.

Az esküdtek napidijai fejében 1467 korona 40 fillért fizettek ki.

Az elítéltek száma 1435 volt.

§ Az albiró kártyaadóssága cím alatt lapunk mai számában megjelent cikket azzal egészítjük ki, hogy Dobroszláv József vármegyei aljegyzőt a temesvári törvényszék vádtanácsa zsarolás kísérlete miatt vád alá helyezte.

SZERKESZTŐI ÜZENETEK.

1585. számú előfizető. Akik a sorozáson nem jelentek meg, azok nem kaptak kegyelmet. A dezentorok mindegyike se kapott.

KÖZGAZDASÁG ÉS KÖZLEKEDÉS.

Budapesti áru- és értéktőzsde.

— Távirati tudósítás. —

Budapest, január 14.

Változatlan árak. Amerika 1/4 el magasabb.

Az árak 50 kilónként számítva:

	Deli zártat	2 órai zártat
Buza áprilisra ...	12.63—2.64	12.54—2.53
Tengeri májusra	7.26—7.27	7.2—7.23
Ros áprilisra ...	10.4—10.05	9.98—9.99
Zan áprilisra ...	8.52—8.53	8.49—8.5
Buza 1909 októberre	10.1—10.79	10.67—1.68
Rosz októberre ...	9.04—9.05	8.94—8.94

Zárul 5 órakor.

Osztrák hitelrézvény ...	626.75
Magyar hitrézvény ...	724
Közuti vasut rézvény ...	577

Budapest kőbányái sertéskereskedelem.

— Január 14. —

Magyar elsőrendű: Ög nehéz páronként 400 kilogrammra fűli súlyban — fűlerip: Ögép páronként 400—400 kilogrammra terjedő súlyban — fűlerip: fiatal nehéz páronként 320 kilogrammon fűli súlyban 12—122 fillérig; fiatal közép páronként 300—320 kilogrammra terjedő súlyban 12—123 fillérig; könnyű páronként 30 kilogrammra terjedő súlyban 22—123 fillérig.

Sérlelt: Nehéz páronként 200 kilogrammon fűli súlyban — fűlerip: közép páronként 24—26 kilogrammra terjedő súlyban — fűlerip: könnyű páronként 4 kilogrammra terjedő súlyban — fűlerip: Serlelt: Január hó 11. napján volt bezárva 22-23 darab, január 12. napján felhajtott 47 darab, január 12. napján elszállított 19 darab, január 13. napjára maradt készletben 22,743 darab.

A hivatali és társasági irányszabályok: kellese...

IDEGENEK ARADON.

— Január 14. —

Fehér Kereszt szálloda. Lukács Mór kereskedő Szirak. Kuliner Rudolf utazó Bécs. Kinstamits Vilmos utazó Temesvár Mandl Fülöp utazó Szolnok Keitzel Miksa utazó Bécs. — Schnothmann Lajos utazó Budapest. Benoschofsky Henrik utazó Budapest. — Ujhelyi Soma igazgató Tótkomlós. Mayeresák Aurél utazó Temesvár. — László Ignác utazó Budapest. — Békefy Dezső utazó Budapest. Révész Vilmos utazó Budapest. — Roser Mihály téglagyáros Perjámos. — Wéber Frigyes kereskedő Nagyszentmiklós. — Erber Sándor kereskedő Trieszt. — Joki József utazó Budapest. — Zimmer Péter utazó Budapest. — Fejér József földbirtokos Sopron. — Markus Károly utazó Budapest. — Binstock Jakab kereskedő Borosbény. — Lehner Károly utazó Budapest. Binstock Gyula utazó Budapest. — Weisz József utazó Budapest.

Központi szálloda. Czuckermann Bernát utazó Budapest. Weil László utazó Budapest. — Gerő Fülöp kereskedő Budapest. Luszt Ármán utazó Budapest. Engelmann Ignác utazó Budapest. — Winkler Ernő utazó Budapest. — Friedmann Jenő utazó Apatin. — Braun Fülöp fakereskedő Kisjenő. — Gonda Izidor könyvelő és neje Medgyesegyháza. — Rédl Sándor felügyelő Daszti. — Popper Nándor utazó Szeged. — Hosszu János mérnök Orsova

Vas szálloda. Groszfeld Dezső utazó Nagyvárád. — Pap Antalné hivatalnok neje Pécska. — Traub Kálmán birtokos Draner. — Kovács János utazó Budapest. — Deutsch Zsigmond kereskedő Szeged. — Gergely Adolf utazó Budapest. Klein Ignác utazó Bécs. Heller Izidor utazó Bécs. — Waldmann Adolf utazó Bécs. Schönfeld Lipót utazó Nagyvárád.

Pannonia szálloda. Klein Ignác gabonakereskedő Zenta. — Szoffer Jakab rabbi Gyömrő. Schwáb Gyula utazó Kecskemét. — Fürbacher Ferenc igazgató Abbázia. — Láni Albert utazó Bécs. — Kandrea Vilmos utazó Bécs. Somogyi Pál kereskedő Budapest. — Manheit Henrik utazó Budapest. — Steiner Emil utazó Budapest. Páskesz Lázár kereskedő Makó. Szoffer Simon rabbi Szendrő. — Fischer Fülöp rabbi Dévaványa.

NEMZETI SZÍNHÁZ.

Péntek, 1909. évi január hó 15-én:

C) bérlet.

C) bérlet.

Itt először:

Szerelmeskedés.

Színház 3 f1 onás an. Iria: Schmitler A. Fordította: Re es Ferenc

S Z E M É L Y E K :

Weiring Hans Varony János	Keser Bindné	Delly Lajos.
Kesztyűs Harmán J.	Bindné	Benkőné
Schlager Miksa ossz Juri.	A ferj	Daróti Mór.
Loher Márton R	Luol	Bizza Piroška

Közdete este 7 és fél órakor.

NYILTTÉR.*

Előzetes üzleti értesítés.

Már most tudatjuk az igen tisztelt vásárló közönséggel, hogy az Andrassy-téren

Szabó Albert

házban jelenleg Singer Sándor által birt üzemeltetése: I. évi majus I-ére

kibéreltük.

A jelenlegi Weitzer János-utcában 22 év óta folytatott üzletünket továbbra is változatlanul fentartjuk.

Kitünő tisztelettel:

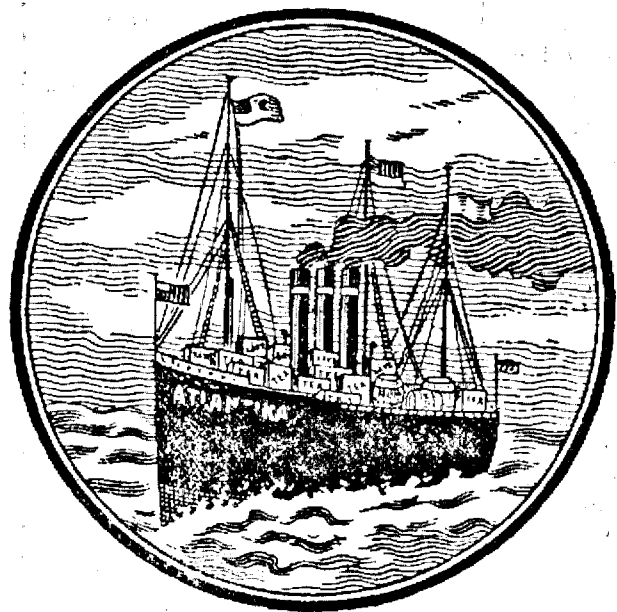
Ingusz I. és fia

könyvkereskedő. 526

Mert az

Atlantika

kávé, tea, rum speciális üzlet

csak ott kapható

fűszer és illatszert káros szagától mentes kávé, tea, rum.

A káratban működésben látható villanyüzemű kávépörkölőnkkel a nap minden szakában friss pörkölés. Eladás nagyban és kicsinyben. — Vidéki megrendeléseket bérletre is szállítunk.

ATLANTIKA

Arad, Andrassy-tér 20 Fischer Eliz-palota.

Városi és megyei telefon 609.

Kávé és tea behozatal.

Mindeddig felülmulhatatlan!

A Maager W.-féle
valódi tiszttott

Csukamájolaj

(hatóságilag védett kiadásban.)
sárga üvegonként 2 kor.
f-her 3 kor.

Maager Vilmostól
Bécs. 491

1869. óta Ausztria és Magyarországra általánosan bevezetve.

Tanárok és orvosok előszeretettel rendelik.

Kapható a legtöbb gyógyszerüzletben és drogueriában

Főlerakati és szétküldési Ausztria-Magyarország részére:

W. MAAGER, WIEN.
III/3., Henmarkt 3.

Utánzások törvényileg üldözöttek
Aradon kapható Gutori
Földes Kelemennél

DEPILLOR

HAJVESZTO.

E csodahasu szerrel minden oly helyről, a hol a hajnöves alkalmatlan, mint arc, nyak, kezek, azt egy pár perc alatt minden fájdalom nélkül eltávolítja. Ara utasitással 1 korona

Tyúkszemétől

mindenki megszabadul

a Hajós-féle ANAGALLIN használata által. Nem piszkít, nem ragadós. kezelése igen egyszerű.

Ara utasitással 70 fillér.

Ovakodjunk az utánzatoktól. Csak olyan készítményt tessék elfogadni, ahol „Anagallin” szó látható.

Fagyviszketegségeknek

biztos megszüntetésére,

Fagydaganatoknak

gyors elmulasztására kitünő hatású szer a

„Frigin“

(törv. védve.)

Egy üveg ára ecsettel együtt — 70 fillér.

Vigyázzunk a „FRIGIN” névre.

Ideális, legjobb, legtartósabb

amerikai

Gummi-övszer

= NEVER. =

6 darab egy eredeti fémdobozban 2 korona.

A fenti szerek kaphatók az egyedüli készítőnél:

Hajós Árpád

gyógyszertárban 191

Arad, Andrassy-ter 22. sz., a megyeházzal szemben

Valódi orosz, Caravan és chinai

TEÁK

eredeti csomagokban és kímérve

Valódi Jamaikai

RUMOK

Ismert saját töltésű üvegeinkben

Legelőnyösebben ösmert bevásárlási hely:

VOJTEK ÉS WEISZ

drogueria és parfumeria nagykereskedése

ARADON.

DISZCUMURKAK
MONTIROZAKOK
IROMAKKAK

TELEFON 51 51

ARADI NYOMDA
KÖNYVKÖTÉSZETE

KÖNYVKÖTÉSZETŐNKET,
MELÉK A LEGRÖVIDEBB ÉS
LEGKÖLCSÖNÖZŐBB
MELÉK A LEGRÖVIDEBB ÉS
LEGKÖLCSÖNÖZŐBB
MELÉK A LEGRÖVIDEBB ÉS
LEGKÖLCSÖNÖZŐBB

DISZDOBOZOK
FÉNYKÉPTARTÓK
AMATŐR KÖTÉS.

APRO HIRDETÉSEK.

AKINEK

ismerettség híján

tanításhoz,
nevelőre,
kezelőre,
könyvelőre,
segédre,
ispánra,
gazdatisztára,
kulcsárra,
csellósra,
barátokra.

kulcsárra,
gazdasszonyra
szakácsnőre,
szobalányra,
házi- vagy
irodasszolgára,
pénzbeszedőre
hámosterre,
stb.-re
van szüksége.

AKI

bérbeadni kíván

szobákat,
házat,
radászterü-
letet.

kocsit,
lovat,
halászatot,
telket.

AKI

eladni kíván

szort,
söngörőt,
bort,
gyümölcsöt
gabonát.

üzletet,
műhelyt,
lakást stb.,
vagy

AKI

mindeneket vétel vagy bérbévitel esé-
jából kerest;

AKI

valamely állást beöltöni kíván: legelő-
sabban ér csólt, ha az

"ARADI KÖZLÖNY"

kis hirdetési

rovattal használja.

Jelent Világlapja

bérletben és számonként, házhoz
szállítva eredeti árban uszes
kedvezmények. Mutatványszám in-
gyen. Divatlapok! Folyóiratok!
100 000 kötetes kölcsönkönyvtár.
Krausz Paulin Színházépület. Tele-
fon szám 511. 291

Plactéri üzlethelyiség

az új polgári iskolával átelleni
sarkon, jelenleg vendéglő és pá-
linka mérő, terjedelmes pincével,
esetleg lakással együtt jövő év
május 1-től kiadó. Értekezhetni:
Ferenc-tér 8. szám alatt a tulaj-
donossal. 525

Eladó

a Ferdinánd-utca 5. számú ház.
Felvilágosítást ad ugyanott a klub
szolgája. 415

Intelligens hölgyek

kik írásbeli munkához is értenek,
egy előkelő könyvkereskedésbe
felvétetnek. Írásbeli ajánlatokat a
kiadóhivatal közvetít. Ugyanott
egy villanyluster íróasztal megvé-
telre kerestetik. 178

Rongált dobozu levélpapírokat,

minden elfogadható árban árusítok
ki. Üzleti könyvek gyári raktára.
Alkalmi vételek könyvek és hang-
jegyekben. Játékkártyák árusítása.
Kerpet lészó könyv-, zenemű- és
papirkereskedése, kölcsönkönyv-
tára és zeneműkölcsonzó intézete,
Aradon. 262

Globusz

fémiszító
kivonat

minden más tisztoszerrel felülmul

5963-I.

57—1909. szám.

Berzova község előjáróitól.

Árverési hirdetmény.

Közhirre tesszük, hogy Berzova községnek az országos és heti vásárokon gyakorolható helypézszedési joga Berzován, a község házában folyó év és hó 25-ik napján délelőtt 10 órakor megtartandó nyilvános szobeli árverésen, 1909. évi február hó 1. napjától 1912. évi január hó 31. napjáig terjedő 3 évre, a legtöbbet ígérőnek bérbe adatik.

Az árverési feltételek a berzovai körjegyzői irodában a hivatalos órák alatt betekinthetők.

Berzován, 1909. január 11-én.

528

A községi előjáróság.

Figyelem!

Szőlőoltványt, szőlővesszőt ne rendeljen addig, míg tőlem árjegyzéket nem kér! Gyökeres oltványok ezre 140 korona, Delaware ezre 100 korona.

Csím:

5715

Szigyártó Nagy Mihály

Felsősegesd, Somogy megye.

MIÉRT LEGJOBB MATILD CZIPÓ CRÉM??

mert a

MATILD CZIPÓTISZTÍTÓ CRÉM
vizhatlanná teszi a bőrt és tartós fényt kölcsönöz a cipőnek.

MATILD CZIPÓ CRÉM

kapható mindenütt.

Egyedüli készítője

Schärer J.

Arad, H. Választó-utca 1/a.

— Visszont eladók magas árkedvezményben részesülnek. —

ELSŐ DÉLMAGYARORSZÁGI ÜVEGCISZOLÓ-, MŰVEGEZŐ- ÉS TÜKRÖGYÁR

ARADON, V. PÉCSKAJUT 17.

TELEFON 523.

TELEFON 525.

1908. október 21-én szerdán megkezdte üzemét.

Elvállalja: Csiszolt és sima tükrök, rezbe-
foglalt és egyéb művegezesek,
modron kirakat berendezések, ed-
zett üvegtáblák, velencei tükrök
stb gyors és jutányos elkészíté-
se. Régi tükrök új fon-
sorozása mérsékelt árak mellett.

381

Szővet, barchet, flannell

és mindenféle téli áruk
remek választékban

Hoffmann Sandor

Arad, Színház-épület.
Vidékre mintákat készséggel küldök.

Kész butor eladás!

Ajánlom a n. é. közönségnek
kötő minőségű, modern

butoraimat

és olyanok készítésére jutányos ár
mellett vállalkozom. 412

Varga József,

asztalos mester

Arad, Kopolna-u. 6. b.

Permetező javítások elfogadottak

M. kir. szabadalmazott

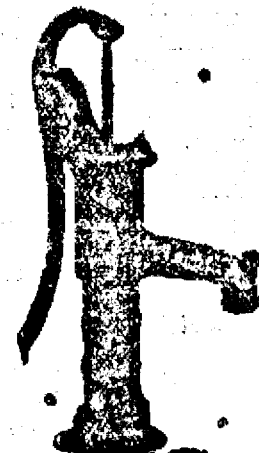
Borszivattyuk

és hozzá való legjobb minőségű
gummi csövek legolcsóbb gyár-
árakon

A szivattyu hengertől a bor utolsó
cseppig kifolyik, a szőlő magvak,
héjak és egyéb tisztátanságok
azonnal továbbittatnak, ezáltal a szí-
vattyu nem romlik és a bort nem
ronthatja, a gépezet jó működé-
sért 3 évi jótállás, ingyen javítás

Tüzi fecskendők

Golyó szelepekkel. Közé-
geknek legalkalmasabb,
mert homokos és sáros víz hasz-
nálatánál sem tagadják meg a
szolgálatot, — a gép jó működé-
sért 3 évi jótállás (ingyen javítás),
hozá való országos egységes csá-
varok és a legjobb minőségű beőll
gummirozót,
kendercsövek
a legolcsóbb
árban.

Kutak

a hozzávaló

csövekkel
olcsóbbak és
jobbak, mint
bármely bel-
vagy külföldi
gyárban.

Hönig-Otto

M. királyi szabadalmazott tüzi fecskendő
és szivattyu készítő.

Arad, Rákóczi-utca 27. sz.